

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bc. Markéta Kasperová Bubrlová

**Kvantitativní analýza asymetrických
konfliktů v období 1989-2000**

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Bc. Markéta Kasperová Bubřlová**

Vedoucí práce: **JUDr. PhDr. Tomáš Karásek Ph.D.**

Rok obhajoby: **2016**

Bibliografický záznam

KASPEROVÁ BUBRLOVÁ, Markéta. *Kvantitativní analýza asymetrických konfliktů v období 1989-2000*. 82s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra bezpečnostních studií. Vedoucí diplomové práce JUDr. PhDr. Tomáš Karásek Ph.D.

Abstrakt

Práce se zaměřuje na dva významné koncepty v oblasti asymetrických konfliktů. Oba se zabývají fenoménem vítězství slabších aktérů nad silnějšími. Ivan Arreguín-Toft sleduje hledisko strategické asymetrie a tvrdí, že strategie, kterou aktéři v konfliktu zvolí, přímo ovlivňuje výsledek daného konfliktu. Andrew Mack se zabývá asymetrickou povahou aktérů a tvrdí, že silnější častěji prohrávají konflikty, protože jejich zájem zvítězit je mnohem menší než v případě slabšího aktéra. Zároveň jsou v závislosti na míře demokracie silnější aktéři politicky zranitelnější. Obě teorie budou v práci testovány pomocí kvantitativní analýzy všech asymetrických konfliktů, jež proběhly mezi lety 1989 a 2000. S pomocí konfliktních a dalších databází jsou konfliktům přiřazovány hodnoty týkající užitých strategií, výsledku, síly aktérů, předmětu sporu a míry demokracie u státních aktérů.

Abstract

Following paper discusses two significant concepts in the area of asymmetric warfare. Both are dealing with the phenomenon of weak actors winning in armed

conflicts. Ivan Arreguín-Toft is discussing the role of strategic asymmetry and concludes that the strategy actors choose is directly influencing the result of the conflict. Andrew Mack is dealing with the interest asymmetry, saying that strong actors tend to lose because their interest to win is usually weaker than that of their small opponents. In the same time strong actors are politically more vulnerable based on the level of democracy. Both theories are tested by quantitative analysis of all asymmetric conflicts that took place between 1989 and 2000. Values related to strategies, results, strength of the actors, interest and level of democracy are assigned to all conflicts based on information provided in conflict and other databases.

Klíčová slova

Asymetrický konflikt, Arreguín-Toft, strategická interakce, Andrew Mack, asymetrická povaha aktérů, slabý aktér, silný aktér, konflikty 1989-2001

Keywords

Asymmetric warfare, Arreguín-Toft, strategic asymmetry, Andrew Mack, interest asymmetry, weak actor, strong actor, conflicts 1989-2001

Rozsah práce

Předkládaná práce má rozsah 112 414 znaků.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně s použitím pouze uvedené literatury a pramenů. Zároveň prohlašuji, že tato práce nebyla použita pro získání jiného titulu a souhlasím, aby byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 27. 4. 2016

Bc. Markéta Kasperová Bubřlová

Ráda bych zde poděkovala především svým rodičům, bez nichž by mé studium na vysoké škole nebylo možné. Bez podpory mého manžela Petra a mých přátel by studium bylo jistě těžší, hlavní dík jim nicméně patří za skvělá studentská léta. A děkuji také doktoru Karáskovi za skvělé lekce a jeho rady při psaní této práce.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT POLITOLOGICKÝCH STUDÍÍ
KATEDRA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ
BEZPEČNOSTNÍ STUDIA

Teze diplomové práce

**KVANTITATIVNÍ ANALÝZA ASYMETRICKÝCH
KONFLIKTŮ V OBDOBÍ 1989 – 2001**

Jméno: Bc. Markéta Bubrlová

Ročník: 1.

Akademický rok: 2013/2014

Konzultant: JUDr. PhDr. Tomáš Karásek Ph.D.

Místo, datum vypracování: V Praze, 27.5.2014

Kvantitativní analýza asymetrických konfliktů v období 1989-2001

(Asymmetric Conflicts from 1989 – 2001 in quantitative analysis)

Zdůvodnění výběru a významu tématu

Tato práce se bude zabývat neustále silícím trendem vítězství slabších aktérů v asymetrických konfliktech. Jak zmiňuje ve své knize Ivan Arreguín-Toft, jehož koncept bude v mé práci klíčovým: „*Ačkoli jsou asymetrické konflikty tím nejběžnějším typem konfliktu, stále v oboru mezinárodních vztahů patří k těm nejméně zkoumaným,*“ [Arreguín-Toft 2005:20].

Důvodem pro výběr tohoto tématu je právě výzkum Ivana Arreguín-Tofta, který dokazuje, že fenomén vítězství slabších nad silnějšími má vzrůstající tendence. Proto se zaměřím na dva různé koncepty, které se snaží odlišným způsobem tento jev zdůvodnit.

Význam této práce bude spočívat zejména ve snaze porovnat platnost dvou významných konceptů v oblasti asymetrických konfliktů, a to pomocí kvantitativní analýzy.

Cíle práce

Hlavními cíli této práce je ověření platnosti konceptů Ivana Arreguín-Tofta a Andrewa Macka. První z autorů se zabývá strategickou asymetrií konfliktů, zatímco druhý se zaměřuje na asymetrii způsobenou povahou aktérů a povahou jejich cílů.

Výběr případů bude následovat postup, jenž při svém výzkumu zvolil Arreguín-Toft, nicméně škála zkoumaných případů bude v mé práci vymezena takovým způsobem, který umožní prohloubení Arreguín-Toftova výzkumu v dané době.

Zvoleným postupem by mělo dojít k ověření platnosti konceptů obou autorů. Poté se zaměřím na porovnání výsledků a posouzení, který z konceptů má lepší výsledky, popř. zda se jejich předpoklady shodují.

V případě, že se naleznou příklady, které se budou vymykat oběma konceptům, mělo by dojít k prozkoumání těchto konkrétních případů a nalezení zásadních faktorů, které narušují platnost obou konceptů.

Formulace výzkumných otázek

Specifické otázky, na něž se budu snažit nalézt odpověď ve své práci, jsou následující:

- *Jsou vítězství v asymetrických konfliktech způsobena spíše asymetrickou strategií či asymetrií způsobenou rozlišnou povahou aktérů?*
- *Jaké faktory vedou k vítězství aktérů, kteří by neměli vyhrát podle předpokladů ani jednoho ze zmíněných konceptů?*

Konceptuální vymezení

Práce bude vycházet ze dvou konceptů. Prvním z nich je koncept harvardského profesora Ivana Arreguín-Tofta, jenž ve svém výzkumu dochází k závěru, že slabší aktéři mají mnohem větší šanci zvítězit, pokud zaujmou jinou strategii než jejich silnější soupeř, zatímco silný aktér má právě největší šanci zvítězit v případě, že oba užijí strategii stejnou.

Druhým z konceptů je potom práce Andrewa Macka, který se zabývá výzkumem vlivu povahy aktérů na jejich šance zvítězit v konfliktu, a to v kombinaci s povahou jejich zájmů. Klíčový argument, k němuž autor dochází, je, že s prohlubováním demokratické povahy aktérů dochází ke zvyšování jejich zranitelnosti. To zpětně vede ke snižování jejich zájmů vést války, a to pak ke zvýšené pravděpodobnosti jejich prohry.

Metody zpracování tématu a výběr případů

Práce bude představovat komparativní studii dvou významných konceptů v oblasti asymetrických konfliktů. K porovnání dojde pomocí kvantitativní analýzy asymetrických konfliktů, které proběhly v letech 1989 – 2001.

Rok 1989 jsem si pro počátek svého výzkumu vybrala z důvodu ukončení studené války a rozpadu sovětského bloku. Rok 2001 potom představuje začátek války proti terorismu, což by výzkumu přineslo převážně značné množství velmi podobných a jednostranných konfliktů. Navíc jsem přesvědčena, že pro účely výzkumu bude zmíněné období více než dostačující.

Při volbě příkladů navážu na výzkum Ivana Arreguín-Tofta, který považuje za asymetrické všechny konflikty, v nichž je jeden aktér silnější než druhý poměrem 10:1. Faktory, jež jsou podle něj určující při stanovení síly aktérů, je součin populace a ozbrojených sil.

Tento rozdíl v síle aktérů však považuji za příliš velký, a proto ve své práci využiji poměr poloviční. Příklady, které použiji ve svém výzkumu, tak budou všechny ukončené asymetrické konflikty mezi lety 1989 a 2001, v nichž rozdíl sil aktérů (měřený součinem populace a ozbrojených sil) představuje poměr alespoň 5:1.

Aktérům bude mimo označení silný/slabý připisována také hodnota označující jejich míru demokratičnosti. Tyto hodnoty pomůžou se získáním dat sloužícím k ověření platnosti konceptu Andrewa Macka.

K výsledku konfliktu pak budou přiřazovány hodnoty odpovídající vítězství slabého/silného aktéra a také hodnoty určující vítězství aktéra s nižší/vyšší mírou demokracie.

Pro teorie obou autorů bude následně vypočtena úspěšnost jejich konceptů na základě získaných výsledků. V neposlední řadě se pak zaměřím na případy, které odporují oběma konceptům, a pokusím se identifikovat významné faktory, jež tyto výsledky ovlivnily.

Rozbor a zhodnocení literatury:

Budu primárně vycházet z děl Ivana Arreguín-Tofta a Andrewa Macka, jejichž koncepty jsou pro práci klíčovými. Zejména se jedná o knihu *How the Weak Win Wars* [Arreguín-Toft 2005] a článek *Why Big nations Loose Small Wars* [Mack 1975], další práce obou autorů samozřejmě poskytnou prohloubení jejich představ týkajících se

jejich konceptů. Jiným významným autorem zabývajícím se teorií asymetrie je Gil Merom, který ve své práci také zohledňuje demokratickou povahu aktérů [Merom 2003].

Co se týče tematiky asymetrických konfliktů, existuje značné množství článků, zabývajících se konkrétními konflikty z pohledu asymetrického konfliktu. Nejčastěji se jedná o konflikt vzbuzující velký zájem, např. konflikt mezi Izraelci a různými ozbrojenými skupinami [např. Rouhana, Fiske 1995; Friedman 2006, Galtung 1976] či válka v Afghánistánu a Iráku [např. Boera 2011; Ahrari 2010]. Další významnou část literatury týkající se asymetrických konfliktů představuje zkoumání strategie tradičně silných aktérů, jako jsou Spojené státy [např. Chew 2013; Kass, Jack 2014]. Tato část spektra bude velmi při zkoumání a hledání jednotlivých případů, ale zejména při základním vymezení asymetrických konfliktů jako takových.

Nejdůležitější oblastí zdrojů mé práce budou konfliktní databáze. S jejich pomocí hodlám vyhledat všechny konflikty, které spadají do daného období a pak stanovit, které z příkladů vyhovují mým podmínkám. Předpokládám, že budu využívat zejména Uppsala Conflict Data Project, Correlates of War, Heidelberg Institute for International Conflict Research. Významnou část budou tvořit práce a datasey vytvořené autory Smallem a Singerem [př. Small, Singer 1983; Singer 1987]. Jisté výzkumy v této oblasti poskytuje i RAND Corporation.

K dalšímu aspektu práce bude patřit přiřazování hodnot týkajících se míry demokratičnosti, kde předpokládám užití výzkumu prováděných organizacemi Freedom House a Economist Intelligence Unit. Pro získání správných a co nejpřesnějších dat využiji také měření projektu Polity IV a Variety of Democracy.

Předpokládaná osnova:

- Úvod
- Teoretické ukotvení
  - Ivan-Arreguín Toft a strategická asymetrie
    - Koncept strategické asymetrie
    - Dosavadní výzkum

- Andrew Mack a asymetrická povaha aktérů
- Využití obou konceptů
- Výzkum
  - Výběr příkladů
    - Definice vymezení
    - Výčet užitých případů
    - Průběh výzkumu (přiřazované výsledky a jejich vysvětlení)
  - Představení výsledků
- Analýza výsledků
  - Platnost Arreguín-Toftova konceptu
  - Platnost Mackova konceptu
  - Výjimky
    - Společné faktory výjimek
- Závěr – ověření platnosti, stanovení nejvýznamnějších faktorů vedoucích k selhání konceptů

Předpokládané zdroje

AHRARI, Ehsan. Transformation of America's Military and Asymmetric War. *Comparative Strategy* [online]. 2010-08-06, vol. 29, issue 3, s. 223-244.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. *International Security* [online]. 2001, vol. 26, issue 1, s. 93-128.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan M. *How the weak win wars: a theory of asymmetric conflict*. New York: Cambridge University Press, 2005, xv, 250 p. ISBN 05-215-4869-1.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. Unconventional Deterrence: How the Weak Deter the Strong. *Conference Papers -- International Studies Association* [online]. 2009, s. 1-33 [cit. 2014-05-11].

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. Contemporary Asymmetric Conflict Theory in Historical Perspective. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2012, vol. 24, issue 4, s. 635-657 [cit. 2014-05-11].

BOERA, Michael R. a Paul R. BIRCH. Rebuilding Afghanistan's National Security Forces: Fighting Asymmetry with Symmetry. *Military Review* [online]. 2011, vol. 91, issue 2, s. 23-30.

CHEW, E. How Big Powers Fight Small Wars: Contending Traditions of Asymmetry in the British and American Ways of War. *Armed Forces & Society* [online]. 2013-12-19, vol. 40, issue 1, s. 17-48.

FRIEDMAN, Gil. Rational Counterterrorism Strategy in Asymmetric Protracted Conflicts and Its Discontents: The Israeli-Palestinian Case. *Conference Papers - International Studies Association* [online]. 2006, s. 1-34.

GALTUNG, Johan, 1976. "Two Concepts of Defense," in *Peace, War, and Defense: Essays in Peace Research*, vol. II. Oslo: International Peace Research Institute, pp. 328—340.

MACK, Andrew J. R., 1975. "Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict," *World Politics*, vol. 27, no. 2: 175—200.

KASS, Lani a J. Phillip JACK. Combating Asymmetric Threats: The Interplay of Offense and Defense. *Orbis* [online]. 2014, vol. 58, issue 2, s. 248-265.

MEROM, Gil, 2003. *How Democracies Lose Small Wars: State, Society, and the Failures of France in Algeria, Israel in Lebanon, and the United States in Vietnam*. New York: Cambridge University Press.

ROUHANA, Nadim N. a Susan T. FISKE. Perception of Power, Threat, and Conflict Intensity in Asymmetric Intergroup Conflict. *Journal of Conflict Resolution* [online]. 1995, vol. 39, issue 1, s. 49-81.

SINGER, J. David, Stuart BREMER, and John STUCKEY (1972). "Capability Distribution, Uncertainty, and Major Power War, 1820-1965." in Bruce Russett (ed) *Peace, War, and Numbers*, Beverly Hills: Sage, 19-48.

SINGER, J. David. (1987). "Reconstructing the Correlates of War Dataset on Material Capabilities of States, 1816-1985" *International Interactions*, 14: 115-32.

SMALL, Melvin, and J. David SINGER, 1983. *Resort to Arms: International and Civil Wars, 1816–1980*. Beverley Hills: Sage Publications.

STAHEL, Albert A. Dissymmetric warfare versus asymmetric warfare. *International Transactions in Operational Research* [online]. 2004, vol. 11, issue 4, s. 435-446

Internetové zdroje:

Correlates of War, dostupné z <http://www.correlatesofwar.org/>

Economist Intelligence Unit, dostupné z <http://www.eiu.com/home.aspx>

Freedom House, dostupné z <http://www.freedomhouse.org/>

Heidelberg Institut for International Conflict Research, dostupné z <http://www.hiik.de/en/>

Polity IV, dostupné z <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>

RAND Corporation, dostupné z <http://www.rand.org/>

Uppsala Conflict Data Project, dostupné z <http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/search.php>

Variety of Democracy, dostupné z <https://v-dem.net/>

Předpokládaná náplň práce

Ve své práci budu pracovat se dvěma významnými koncepty v oblasti asymetrických konfliktů. Oba se zabývají fenoménem vítězství slabších aktérů nad silnějšími. Ivan Arreguín-Toft sleduje hledisko strategické asymetrie a Andrew Mack se

zabývá asymetrickou povahou aktérů. Díky kvantitativní analýze asymetrických konfliktů, jež proběhly mezi lety 1989 a 2001, bych chtěla ověřit platnost obou konceptů a poté zhodnotit faktory, jež vedly k výjimkám.

This paper will examine two eminent concepts regarding asymmetric warfare. Both are dealing with the phenomenon of how weak actors win wars. Ivan Arreguín-Toft is working with strategic asymmetry and Andrew Mack is taking into account the asymmetric nature of actors. By using quantitative analysis of asymmetric conflicts between 1989 and 2001 I want to verify validity of both concepts and then valorize factors that lead to failure of both of them.

Klíčová slova

asymetrický konflikt, Arreguín-Toft, Andrew Mack, slabý aktér, silný aktér, konflikty 1989-2001

Asymmetric warfare, Arreguín-Toft, Andrew Mack, weak actor, strong actor, conflicts 1989-2001

Obsah

Seznam užitých zkratk	2
1. Úvod	3
2. Teoretické vymezení	7
2.1. Andrew Mack a asymetrická povaha aktérů	7
2.2. Ivan Arreguín-Toft a teorie strategické interakce	10
2.2.1. Konvenční útok	14
2.2.2. Barbarismus	15
2.2.3. Konvenční obrana	16
2.2.4. Guerilla	17
2.2.5. Strategická interakce	18
2.2.6. Výsledky výzkumu	19
3. Hypotézy	21
4. Vlastní výzkum	22
4.1. Konfliktní databáze	23
4.2. Výběr případů	26
4.3. Přiřazování hodnot	29
4.3.1. Síla aktérů	29
4.3.2. Strategie	35
4.3.3. Iniciátor konfliktu	40
4.3.4. Předmět sporu konfliktu a jeho výsledek	41
4.3.5. Míra demokracie u státních aktérů	44
5. Interpretace výsledků	49
5.1. Porovnání s teorií strategické interakce	51
5.2. Porovnání s teorií asymetrické povahy aktérů	53
5.3. Alternativní vysvětlení	58
6. Závěr	61
Zdroje	65
Primární zdroje (databáze):	72
Přílohy	74
Příloha č. 1	74
Příloha č. 2	81

Seznam užitých zkratk

ANC	African National Congress
CIA	Central Intelligence Agency
COW	Correlates of War
Deby's MPS	Patriotic Salvation Movement
ECOMOG	Economic Community of West African States Monitoring Group
ECOWAS	Economic Community of West African States
FDU	United Democratic Forces
FIS	Islamic Salvation Front
GAM	Free Aceh Movement
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
HRW	Human Rights Watch
IRA	Irish Republican Army
KDP	Kurdistan Democratic Party
KFOR	Kosovo Force
KLA	Kosovo Liberation Army
KPNFL	Khmer People's National Liberation Front
MIA	Armed Islamic Movement
MILF	Moro Islamic Liberation Front
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NPA	New People's Army
NPFL	National Patriotic Front of Liberia
OSN	Organizace spojených národů
PUK	Patriotic Union Kurdistan
Renamo	Mozambican National Resistance
SPLA-Garang faction	Faction of Sudan People's Liberation Army
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
TARM	Tupac Amaru Revolutionary Movement
UCDP	Uppsala Conflict Data Program
ULIMO	United Liberation Movement of Liberia for Democracy
UNITA	Union for the Total Liberation of Angola
UNOSOM	United Nations Operation in Somalia
USA	Spojené státy americké

1. Úvod

V knihách Starého zákona nalezneme poutavý příběh dvou mužů, Davida a Goliáše, kde velikost a síla nehrála žádnou roli při snaze zvítězit v boji. Protože příběh působí spíše jako pohádka pro děti, kde moudrý a dobrý (budoucí) král vítězí nad násilným a zlým bojovníkem, je překvapivé, jak často na obdobnou situaci narazíme při pohledu na konflikty, které se skutečně odehrály.

Posílena svými úspěchy za druhé světové války dominovala sovětská armáda velké části Asie a východní Evropy. Po rozpadu sovětského bloku musela čelit nejednomu povstání za nezávislost. Jedna z oblastí, kterou se Rusko pokusilo pomocí svých příznivců stabilizovat a dostat zpět pod svou kontrolu, bylo Čečensko. V roce 1994 vstoupilo s tímto účelem na území Čečenska asi 40 000 ruských vojáků s očekáváním rychlé anexy (Lengel 2014: 36). Tehdejší ruský ministr obrany Gračov se dokonce nechal slyšet, že *„Dudajevův režim by dokázal svrhnout během několika hodin pomocí jediné výsadkové jednotky“* (Finch 1996). Ruští vojáci ve svém útoku na Grozný v prosinci roku 1994 disponovali zhruba 230 tanky, 450 obrněnými bojovými vozidly a 390 dělostřeleckými zbraněmi a čelili čečenským vojákům vybaveným zhruba 50 tanky, 100 ozbrojenými vozidly a 60 dělostřeleckými zbraněmi (Cassidy 2000: 45). Namísto rychlého vítězství se ale Rusové setkali s promyšleným a nezkrotným odporem. Navzdory své převaze nebyli ruští vojáci schopni vmanévrovat Čečence do nevýhodné pozice a nakonec byli nuceni se z města stáhnout. Čečenští vojáci nezaháleli a jejich protitankové jednotky celou noc systematicky ničili vybavení ruské armády, takže *„během jediné noci jeden z ruských pluků přišel o 102 ze svých 120 ozbrojených vozidel a ztratil*

s nimi i většinu svých důstojníků“ (Cassidy 2000: 46). Rusko očekávalo rychlé vítězství, ale konflikt nakonec trval téměř dva roky, během kterých Rusové opakovaně předváděli svou technologickou převahu a nadále byli s neúspěchy nuceni se stahovat. Čečensko zvítězilo.

Jak je možné, že povstalci disponující zhruba 16 000 vojáky byli schopni zvítězit nad ruskou armádou, která při jediném útoku nasadila počet dvakrát vyšší? A je možné vysvětlit stejně i neúspěch Francie v Indočíně, Američanů ve Vietnamu nebo SSSR v Afghánistánu?

Asymetrické konflikty, tedy takové konflikty, kde jeden z aktérů disponuje drtivou převahou nad druhým, jsou tématem, kterému se v souvislosti s americkými neúspěchy v Iráku začalo po dlouhé době věnovat velké množství vědců na poli mezinárodních vztahů a konfliktních studií.

Vojenská literatura se soustředí častěji na konkrétní historické případy a snahu poučit se z nich, popř. navrhuje a popisuje nové strategické přístupy, významným myslitelem v této oblasti je např. Mao Ce-tung. V těchto rozborech ovšem zpravidla chybí snaha o odpovědi na výše zmíněné otázky. Podobně jsou na tom i články zabývající se konkrétními případy z pohledu asymetrického konfliktu. Tyto práce se často věnují buď konfliktům tradičně vzbuzujícím zájem - konflikt mezi Izraelci a různými ozbrojenými skupinami (např. Rouhana, Fiske 1995; Friedman 2006, Galtung 1976), válka v Afghánistánu a Iráku (např. Boera 2011; Ahrari 2010) - nebo se zaměřují na tradičně silné aktéry, jako jsou Spojené státy (např. Chew 2013; Kass, Jack 2014).

Práce Andrewa Macka z roku 1975 *Why Big Nations Lose Small Wars* je pravděpodobně první, která se snaží podat obecnou odpověď na dvě stěžejní otázky, tedy proč a za jakých okolností vůbec dojde k situaci, kdy slabší aktér vstupuje do otevřeného konfliktu proti silnějšímu, a jak je možné, že v takovém konfliktu slabší aktér zvítězí. Jako první reaguje na situaci následující po druhé světové válce, kdy se začalo případů vítězství slabších objevovat více. Autor vysvětluje úspěchy slabších aktérů v konfliktech pomocí tří klíčových konceptů, kterými jsou čas, zájem aktérů a jejich povaha.

Kromě A. Macka přinesly zajímavé poznatky i práce Andrewa Krepineviche a Eliota Cohena, které se v 80. letech minulého století věnovaly institucionálním a byrokratickým překážkám, bránícím USA ve vítězství ve Vietnamu (Arreguín-Toft 2012: 643-644).

Na tyto poznatky ovšem nikdo nenavázal téměř po dvě desetiletí a další pokrok v rámci tématu přinesl až v roce 2001 Ivan Arreguín-Toft se svým *How The Weak Win Wars*. Domnívám se, že tato práce společně s událostmi v Iráku a Afghánistánu vdechla tématu asymetrických konfliktů nový život. V roce 2003 publikoval Gil Merom svou práci *How Democracies Lose Small Wars* určující jako hlavní faktory neúspěchu silných demokratických aktérů jejich neschopnost eskalovat brutalitu a smířit se s oběťmi (Arreguín-Toft 2005: 15). Patricia L. Sullivan v *War Aims and War Outcomes: Why Powerful States Lose Limited Wars* (2007) představuje jako hlavní proměnnou rozdíl mezi očekávanými a reálnými náklady války (Sullivan 2007: 500). Yang Shaohua částečně navazuje na teorii

strategické asymetrie a tvrdí, že rozhodující je strategie kterou zvolí slabší aktér (2009: 342).

Není možné poskytnout kompletní výčet literatury věnující se tomuto tématu, práce Andrewa Macka a Ivana Arreguín-Tofta však představují první komplexní odpovědi na otázku týkající se důvodů a okolností, za nichž mohou slabší aktéři vyhrát v konfliktech, a jsou tak inspirací pro naprostou většinu autorů zabývajících se asymetrií v konfliktech.

Výběr těchto dvou autorů byl také ovlivněn tím, že Ivan Arreguín-Toft ve své práci částečně navazuje na práci Andrewa Macka a částečně ji kritizuje.

V této práci bych ráda podrobila hypotézy obou autorů analýze, při níž otestuji níže uvedené předpoklady na všech konfliktech, které se odehrály mezi lety 1989 a 2000. Potřebný rozsah práce vyžaduje časové omezení výzkumu a tato dvě data byla zvolena, protože obě představují významné mezníky na poli mezinárodních vztahů - ukončení studené války a počátek globální války proti terorismu. Bude se jednat o kvantitativní analýzu, všem konfliktům budou tedy přiřazeny hodnoty na základě předpokladů, které oba autoři definují. Závěrem mé práce bych chtěla určit, zda jsou obě hypotézy platné a testovatelné na předem určeném a omezeném počtu příkladů.

2. Teoretické vymezení

2.1. Andrew Mack a asymetrická povaha aktérů

Andrew Mack se zabýval vysvětlením fenoménu vítězství slabších nad silnějšími již v roce 1975 a vypracoval koncept asymetrické povahy aktérů. Mack je americkým profesorem s bohatou historií akademických i neakademických zkušeností. Svůj koncept asymetrické povahy aktérů představil v článku *Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict* a společně s ním zároveň otevřel cestu k dalšímu zkoumání tohoto jevu.

V této části své práce pouze popíšu, jak Andrew Mack vysvětluje vítězství slabších aktérů v konfliktech. Způsob, jakým jeho koncept převezmu a srovnám s teorií Ivana Arreguín-Tofta, bude popsán v pozdější části práce.

Historický vývoj po druhé světové válce zpochybnil dosavadní představy o jasném vítězství aktéra s vojenskou a technologickou nadřazeností. Andrew Mack vnímal průzkum výsledků konfliktů, v nichž slabší aktér zvítězil nad silnějším, jako opomíjený a cílem jeho práce bylo otevřít cestu k tomuto tématu vytvořením jakéhosi pre-teoretického konceptu (Mack 1975: 176).

Za asymetrii v konfliktu autor označuje vztah mezi aktéry, kdy slabší aktér nemá kapacitu k tomu, aby napadl toho silného, a zároveň silný aktér má kapacitu ne pouze k invazi, ale k reálné okupaci slabšího aktéra (Mack 1975: 181). Tento vztah má za následek konflikt, v němž slabý aktér vede totální válku, tedy čelí stavu, kdy prohrou je bezpodmínečná kapitulace (Mearsheimer 1983: 29), a silný aktér vede válku limitovanou, kdy mobilizace všech jeho jednotek nepřipadá v

úvahu. Autor ve své práci označuje slabšího aktéra vždy jako povstalce, rebely, odpůrce a silného jako metropoli nebo mocnost (podobně jako Arreguín-Toft předpokládá, že silný aktér je tím, který útočí), v rámci své interpretace jeho práce zde budu nadále používat termíny slabý a silný aktér.

Autor na začátku podotýká, že vítězství slabého aktéra v konfliktu neznamena porážku toho silného, jeho vítězství spočívá v donucení silného aktéra přestat válčit, stáhnout se. Vítězství slabého aktéra tak může vojensky vypadat jako remíza, dokonce i jako porážka (Mack 1975: 171). Protože mluvíme o drtivé převaze silného aktéra, co se vojska a technologie týče, jeho oponent by ho ani nemohl přímo konfrontovat. Naopak vyhýbání se konfrontaci se silnějším je vnímáno jako předpoklad pro vítězství slabšího. A protože ho přímou vojenskou konfrontací nemůže porazit, jeho jedinou možností je útočit na politickou a psychologickou schopnost silnějšiho aktéra vést válku, tedy na jeho vůli (Mack 1975: 177).

Podstatou asymetrie mezi dvěma aktéry je to, že silnější v konfliktu využívá pouze zlomek svých celkových sil. Slabší aktér sice působí ztráty, nicméně se jedná o běžné náklady spojené s válkou (lidé, vybavení, technologie), silnější aktér může a nemusí tyto náklady navyšovat. Otázka navyšování je ovšem rozhodnutím politickým a nikoli vojenským. A protože slabý aktér zpravidla nemá kapacitu na to, aby silnému způsobil přímé ztráty v boji natolik vysoké, aby měly zásadní vliv na výsledek války, musí se snažit nepřímou navýšit jejich cenu a udělat z nich náklady politické či psychologické (Mack: 179, 184). Stěžejní taktikou je konflikt prodlužovat. Zde přichází na řadu domácí opozice, byrokracie, zájmové skupiny apod., protože,

jak bylo zmíněno dříve, náklady na vedení války a rozhodnutí o vedení války jsou rozhodnutími politickými. Totální válka, kterou vede slabý aktér, má jasnou prioritu v politice a jsou jí přisouzeny veškeré dostupné prostředky, zatímco limitovaná válka vedená silným aktérem nikdy nemá prioritu u všech zájmových skupin, které mají vliv na volbu politických elit, a přisouzení prostředků na vedení války podléhá přinejmenším diskusi (Mack: 184).

To, že obě strany vedou jiný druh války, má i další výhodu pro slabšího aktéra – jednotnost jeho zájmů díky totální válce znamená schopnost mobilizovat hodnoty, jako např. nacionalismus, které pak mají silný vliv na vůli tohoto aktéra odporovat a pokračovat v boji. Oproti tomu válka s limitovanými cíli má i limitované morální ospravedlnění – zatímco pokud je v sázce skutečně vše, nikdo nezpochybňuje jednotlivé akce a taktiky používané ve válce, pokud jsou ale cíle této války limitované a nesdílené výše zmíněnými zájmovými skupinami, užití způsoby mnohem častěji podléhají kritice (Mack 1975: 182-183, 187). Proto také Mack ve své práci označuje vedení opotřebovací války zemí s legislativními orgány za politickou sebevraždu (184).

Za důvod vítězství slabších aktérů v konfliktech tedy Andrew Mack považuje schopnost slabšího aktéra zničit oponentovu vůli bojovat. Dosáhne toho navyšováním nákladů konfliktu (přímých, a tím i nepřímých, tedy politických a psychologických). Toto navýšení vede ke snížení domácí podpory silného aktéra vést dlouhodobý konflikt s omezenými zájmy a konečně k jeho stažení se.

Mack svůj koncept dokládá i na konkrétních příkladech (konflikty ve Vietnamu, Indočíně, Alžírsku). Zároveň jej ověřuje příklady, kde byli úspěšní silnější aktéři (např. intervence v Československu). V případech, kdy zvítězil silný aktér, se jednalo zpravidla o režimy autoritářské, centristické či dokonce totalitní, tedy režimy, kde domácí opozice a pluralita názorů není příliš tolerována. Vedení války tak nebylo ovlivňováno zájmovými skupinami či dokonce veřejným míněním, a to buď z důvodu potlačení těchto skupin či z důvodu utajení nebo upravení informací, skrývání nákladů apod. (Mack 1975: 188-189). Pokud se politické elity silného aktéra nebojí o svá místa, je mnohem složitější zničit jeho vůli pokračovat v konfliktu, zároveň je pro něj snazší získat potřebné prostředky k vítězství.

2.2. Ivan Arreguín-Toft a teorie strategické interakce

Ivan Arreguín-Toft je prvním autorem, který představil teorii vysvětlující vítězství slabších aktérů v konfliktech a zároveň ji kvantitativně ověřil. Inspiraci pro toto zaměření našel mimo jiné i v práci Andrewa Macka. Jak sám popisuje, posun na poli tohoto tématu ztěžuje zejména chybějící spolupráce mezi autory literatury akademické a vojenské (2012: 636). Stěžejními díly v tomto ohledu je jeho článek z roku 2001 *How the Weak Win wars: A theory of Asymmetric Conflict* a stejnojmenná kniha z roku 2005, publikoval však i další práce k tomuto tématu.

Klíčové otázky, na které se Arreguín-Toft ve svých pracích snaží odpovědět, se týkají okolností, za kterých jsou slabší aktéři ochotni odporovat, či dokonce vyzývat silnějšího aktéra, a co způsobuje jejich vítězství (Arreguín-Toft 2012: 637). Tato práce se soustřeďuje zejména na příčiny jejich vítězství, ačkoli není možné odpovídat na jedno a nedotknout se druhého. Vítězství slabšího aktéra umožňuje

jeho schopnost snížit relevantnost síly toho silnějšího (Arreguín-Toft 2001: 94). Nástrojem k tomuto cíli je strategie, kterou aktér v konfliktu zvolí.

Existuje více druhů asymetrií, které ovlivňují konflikty (nesouměrné cíle, hodnoty, schopnost činit nebo přinášet oběti). V této práci, pokud nebude stanoveno jinak, bude asymetrie nadále odkazovat na asymetrii v materiální a vojenské síle aktérů konfliktu. Asymetrii v konfliktu Arreguín-Toft ve svém článku *How the Weak Win wars: A Theory of Asymmetric Conflict* určuje jako sílu obou aktérů konfliktu, která dosahuje poměru alespoň 5:1. Silou je považován součin populace a ozbrojených sil, přičemž autor tuto hodnotu u silnějšího aktéra dělí dvěma, což má reprezentovat roztržštěnost jeho zájmů (2001: 96). Tuto definici autor používá i ve stejnojmenné knize z roku 2005. V dalších pracích týkajících se asymetrií v konfliktu už mluví o silnějším aktéru jako o tom, který v počtu populace a ozbrojených sil předčí svého oponenta v poměru 10:1 (Arreguín-Toft 2003: 5; 2009: 273). Arreguín-Toft označuje otázku síly aktérů jako jednu ze složitějších na poli mezinárodních vztahů a uznává, že jeho volba měření není dokonalá. Svou konečnou volbu považuje za logickou ze tří důvodů. Říká, že považuje za intuitivní, vzhledem k dostupným zdrojům vojenské historie, měřit sílu aktéra vztahem mezi počtem jeho ozbrojených sil a počtem populace jakožto zdroje, z nějž mohou být tyto ozbrojené složky doplňovány. Druhým důvodem této volby byla dostupnost dat týkajících se počtu vojáků a populace ve zpracovaných databázích¹. Nakonec autor zmiňuje, že pro porovnání sil vnímá jako extrémně užitečné hodnoty HDP/HNP,

---

¹ Ačkoli Arreguín Toft tyto důvody neuvádí ve svých pracích, vyplynuly z e-mailové komunikace s autorem.

tyto informace jsou ovšem dostupné až od dvacátých let 20. století (Arreguín-Toft 2005: 2).

Arreguín-Toftova teorie vysvětluje sílcí fenomén vítězství slabších aktérů pomocí strategické asymetrie, tedy říká, že vítězství aktéra v konfliktu je silně ovlivněno volbou strategie. Autor při definování strategie vychází z Mearsheimerovy prosté definice strategie jakožto „*plánu útoku*“ (Mearsheimer 1983: 28-29) a důrazně ji odlišuje od tzv. globální strategie a taktiky. Globální strategie poukazuje na využití všech prostředků národa (ekonomických, diplomatických, informačních a dalších) k dosažení politických cílů a leží v kompetenci politických elit státu (Vojenská strategie 2008: 11-12; 189). Taktika se vztahuje čistě k vojenským operacím, podléhá vojenskému vedení a lze ji definovat jako „*umění kombinovat použití různých druhů vojsk proti nepříteli*“ (Vojenská strategie 2008: 13). Strategie, jak ji používá Arreguín-Toft a jak k ní bude přistupováno v této práci, odkazuje na spojnici mezi taktikou a globální strategií, tedy na plán, jak dosáhnout politických cílů využitím ozbrojených sil (Arreguín-Toft 2005: 29).

Arreguín-Toft dělí strategie na přímé a nepřímé a vychází ze dvou základních předpokladů (Arreguín-Toft 2005: 30):

- 1) Silnější aktér v naprosté většině případů představuje útočníka, slabší aktér se v naprosté většině případů brání.
- 2) Níže popsané ideální strategické přístupy představují cestu k vítězství, nikoli k ukončení války.

Cílem přímé strategie jsou oponentovy ozbrojené síly a snaha je zničit. Představuje ji konvenční/přímý útok a konvenční/přímá obrana. Nepřímá strategie se zaměřuje na oponentovu vůli bojovat, ztratí-li vůli bojovat, jeho síla i strategie se stávají bezpředmětnými. Příkladem zde je barbarismus (viz kapitola 2.2.2.) na straně silnějšího aktéra, na straně slabšího aktéra se jedná o guerillu (viz kapitola 2.2.4.) (Arreguín-Toft 2001: 100-105). Přímý vliv na výhru v konfliktu má potom volba strategického přístupu a zejména kombinace, kterou zvolí oba aktéři. Arreguín-Toft totiž tvrdí, že pokud aktéři zvolí odlišné přístupy, tedy přímý-nepřímý nebo nepřímý-přímý, slabší aktér má mnohem větší šanci na vítězství v konfliktu. Zatímco použijí-li oba aktéři stejný přístup, tedy přímý-přímý nebo nepřímý-nepřímý, větší šanci na vítězství má aktér silnější (2001: 5; 2005: 29).

Hned zpočátku je třeba upřesnit, že ačkoli může aktérovi na cestě k vítězství značně pomoci volba strategie ve chvíli, kdy zná tu oponentovu, aktér není zcela svobodný ve svém výběru. Existují totiž faktory, které tuto volbu podmiňují. Mezi ně podle Arreguín-Tofta patří dva různé koncepty typu boje, které se v různých regionech světa vyvinuly po druhé světové válce a k nimž pak státy těchto regionů tíhnou při volbě strategie, a to na základě společného vývoje a potřeby socializace. Prvním konceptem je blesková válka a tíhne k němu USA, Evropa, bývalý Sovětský svaz a částečně Japonsko. V tomto typu boje je úspěch měřen schopností budovat a užívat různorodá a mechanizovaná vojska, která dokáží zničit protivníkovy ozbrojené síly bez potřeby vést protáhlé konflikty. Druhým konceptem je guerilla, kterou po vítězství Mao Ce-tunga v Číně okopírovali rebelové v Alžírsku, Vietnamu, na Kubě a do jisté míry ji převzali mudžahedínové. Úspěch guerilly spočívá

zejména ve schopnosti vést protáhlý konflikt s technologicky nadřazeným protivníkem. Historický vývoj a zatížení na jeden z konceptů má pak za následek např. vybavení armády, které není stoprocentně zaměnitelné. Aktéři při volbě své strategie navíc často reagují spíše na konkrétní hrozby než na protivníkovou strategii jako takovou (Arreguín-Toft 2001: 106-107).

Nyní budou podrobně představeny jednotlivé strategie tak, jak je Arreguín -Toft popisuje ve svých pracích. Podrobný popis je potřebný z důvodu pozdějšího hodnocení konfliktů. První dvě strategie, tedy konvenční útok a barbarismus, jsou užívané silnějšími aktéry a další dvě strategie, tedy konvenční obrana a guerilla, jsou užívané slabšími aktéry.

2.2.1. Konvenční útok

Konvenční útok představuje využití ozbrojených sil k zajištění či eliminaci oponentových ozbrojených sil a tak i k získání kontroly nad jeho hodnotami (např. teritoriemi, populací, komunikačními centry). Cílem je během série utkání zničit schopnost oponentových ozbrojených sil vzdorovat (Arreguín-Toft 2005: 30-31).

Do kategorie konvenčních útoků spadá opotřebovací válka a strategie bleskové války. Může mezi ně patřit i strategie omezených cílů, která je však typičtější spíše pro konvenční obranu. Opotřebovací válka je typickým příkladem přímé strategie. Předpokládá, že ačkoli dochází k vývoji na poli vojenské technologie, základní principy války se nemění a dvě strany se utkají v sérii bitev, po níž jedna strana zvítězí. Útočník spoléhá na palební sílu a s cílem ušetřit vlastní

lidi hojně využívá dříve dělostřelectvo a nyní např. zbraně dlouhého dosahu (Mearsheimer 1983: 33-34).

Strategie bleskové války využívá momentu překvapení a vzniká až s vývojem moderních zbraní (konkrétně tanků). Představuje opak představy opotřebovací války (Mearsheimer 1983: 35-36). Strategie bleskové války představuje nepřímou taktiku, ale protože útočí na oponentovy ozbrojené síly, patří mezi přímé strategie (Arreguín-Toft 2001: 101).

2.2.2. Barbarismus

Barbarismus je strategie užívaná silnějšími aktéry, která s cílem dosáhnout politických či vojenských cílů systematicky porušuje válečné zákony a zaměřuje se i na civilisty. Cílem barbarismu mohou být i protivníkovy ozbrojené síly a jejich kapacita odporovat, zároveň se však zaměřuje na protivníkovu vůli odporovat. Tato strategie zahrnuje různé druhy boje a násilí od použití biologických a chemických zbraní a strategického bombardování přes vraždy, mučení a znásilnění až po využití koncentračních táborů (Arreguín-Toft 2005: 31-32). Tuto strategii silní aktéři také často využívají s cílem donutit slabšího aktéra ke změně jednání.

Zastánci této strategie vidí v barbarismu tři hlavní výhody. Dokáže porazit povstalce, protože kromě tradičního boje s ozbrojenými silami dochází k likvidaci civilistů, kteří povstalcům poskytují potřebnou sociální podporu. Ničí jejich vůli odporovat vzbuzováním strachu a dochází tak ke zkrácení konfliktu, a tím i k úspoře nákladů (Arreguín-Toft 2015: 2). Právě vzbuzování strachu je pro barbarismus klíčové a většinou pracuje pouze se smrtí. Považuje smrt za

ultimativní trest a hrozbu smrtí za ultimativní prostředek přesvědčování. Nebere přitom v potaz možnost, že následkem strachu může být vztek a naopak zvýšené odhodlání a že v některých kulturně odlišných oblastech může smrt za takových okolností dokonce představovat čest (Arreguín-Toft 2003: 9-10). Existuje problém i s představou o zkrácení konfliktu a snížení nákladů. Arreguín-Toft totiž podotýká, že součástí nákladů války je i začlenění vojáků po konfliktu zpět do společnosti (2015: 11). Začlenění vojáků, kteří se vrátili byt' z vítězného konfliktu, ale takového, kde byly páčány vraždy, mučení apod. je zdlouhavější a zvyšuje tak náklady konfliktu.

Politické náklady využití této strategie jsou také vysoké, a to zejména v demokratických režimech, kde je volba této strategie odsouzena a zpravidla potrestána propadnutím ve volbách. Arreguín-Toft také na základě svých výzkumů tvrdí, že demokratičtí aktéři se zpravidla zdráhají použít tyto metody, brutalitu a akceptovat oběti. Tato zdrženlivost pak vede k menším úspěchům při aplikaci této strategie (Arreguín-Toft 2005: 5; 2012: 646).

2.2.3. Konvenční obrana

Konvenční obrana představuje reakci na konvenční útok. Jde o snahu zabránit útočníkovi v jeho snaze zajmout či zničit ozbrojené síly a získat tak kontrolu nad vlastními hodnotami. Jedná se o přímou strategii, jde tedy o využití ozbrojených sil a cílem jsou opět pouze oponentovy ozbrojené síly a snaha zničit jejich fyzickou schopnost útočit (Arreguín-Toft 2005: 32).

Příkladem konvenční obrany je např. i výše zmíněná strategie omezeného dosahu. Strategie omezeného dosahu mluví o využití ozbrojených sil k zajištění velmi specifických cílů, jako je část území, komunikační uzel, apod. (Mearsheimer 1983: 29; Arreguín-Toft 2001:103). Tyto strategické hodnoty pak ochromují ozbrojené síly protivníka.

2.2.4. Guerilla

Při využití této strategie dochází k výcviku části společnosti za účelem zničení oponentovy vůle útočit či zasahovat bez přímé konfrontace s jeho ozbrojenými silami (Arreguín-Toft 2005: 33-34). Primární snahou je zvýšit náklady oponenta cílenými útoky např. na potřebnou infrastrukturu, zásoby apod. Nejdůležitější snahou při užití této strategie ovšem je konflikt protáhnout, ideálně do takové míry, kdy oponentovy náklady budou neúnosné a jeho odhodlání vést konflikt se sníží.

Guerilloví bojovníci mají dvě základní potřeby. Jedná se o útočiště a podporu, bez které nemohou získávat zásoby, nové členy a často ani komunikovat (Arreguín-Toft 2001: 104). Útočištěm je ideálně složitý přírodní terén dobře známý povstalcům a naprosto cizí a špatně dostupný útočnickovým ozbrojeným silám. Příkladem z historie mohou být hory a pouště Afghánistánu či Vietnamská džungle.

Guerilla za žádných okolností nevede k rychlé porážce oponentových ozbrojených sil. Při volbě této strategie je nutné vzít v potaz povahu strategie oponenta. Guerilloví povstalci nemohou být součástí společnosti, často se ukrývají v terénu, a nemohou tuto společnost také chránit. Nechávací tak města a lidi přímo napospas oponentovi a jeho rozhodnutí, zda je chce uchovat nebo zničit.

2.2.5. Strategická interakce

Jak už bylo zmíněno dříve, kombinace strategií obou aktérů má podle Arreguín-Tofta značný vliv na vítězství. Tvrdí, že pokud oba aktéři použijí přímou, popř. nepřímou strategii, silnější aktér pravděpodobně zvítězí. Pokud se ale jejich přístupy budou lišit, slabší aktér má větší šanci na vítězství. Autor označuje ve své práci čas za klíčový kauzální mechanismus (Arreguín-Toft 2001: 111). Pokud se v konfliktu utkají dva soupeři se stejnou strategií, silnější má vždy převahu a měl by proto snadno a rychle zvítězit. Užitím opačných strategických přístupů ale dochází k protahování konfliktů, což má negativní následky zejména pro silnějšího aktéra (Arreguín-Toft 2005: 46). Prodlužování války zvyšuje náklady, snižuje odhodlání a také podporu silnějšího aktéra.

Setká-li se v konfliktu silný aktér se strategií konvenčního útoku se slabým aktérem se strategií konvenční obrany, vítězství silného aktéra by mělo být rychlé a rozhodné. Užívají-li v jednom konfliktu stejnou strategii, mají podobné předpoklady a sdílí i cíle, slabší aktér se nedokáže vyrovnat síle silnějšího, kterou okolnosti nijak neupravují (Arreguín-Toft 2005: 38).

Použitím konvenčního útoku proti guerille dosáhne silný aktér pouze prodloužení konfliktu, ve kterém nemá svou silou proti komu bojovat. Častěji dochází ke zraněním civilistů, a tím i nárůstu odhodlání slabšího aktéra v konfliktu pokračovat a protahovat ho dále. Náklady konfliktu se pro silnějšího aktéra stávají neúnosnými a klesá podpora vedení války u domácí veřejnosti a politiků (Arreguín-Toft 2005: 39).

Pokud silnější aktér útočí proti konvenční obraně užitím barbarismu, nejedná se o snahu porazit ozbrojené síly svého protivníka (čehož by snadno mohlo být dosaženo užitím přímého útoku), nýbrž o snahu zničit oponentovu vůli odporovat (Arreguín-Toft 2001: 108). Tato strategie je pak spíše donucovací. Jak bylo zmíněno výše, tyto snahy mohou vést ke zvýšení oponentovy vůle odporovat, navíc vedou ke ztrátě podpory a výjimečně mohou vést i k intervenci zvenčí. Šance na vítězství barbarismu proti konvenční obraně jsou tak malé.

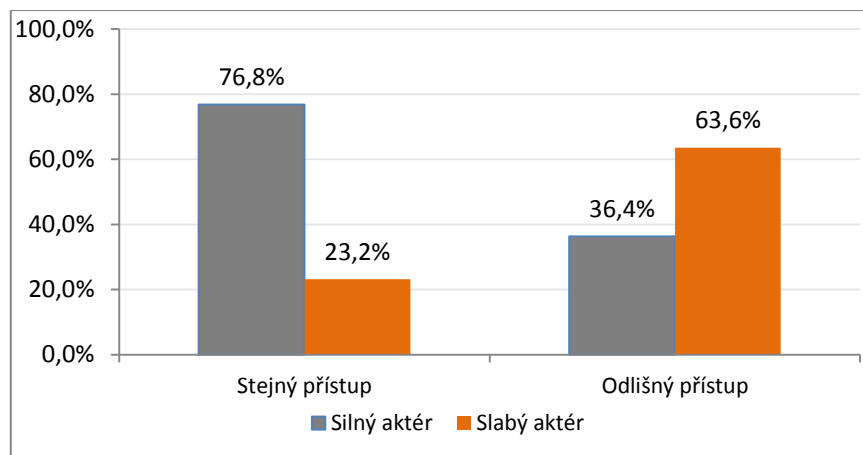
Jak již bylo popsáno výše, ozbrojenci užívající strategii guerilly nechávají opuštěná svá města a své lidi. Když je potom silnější aktér ochoten tato města a jejich populaci zničit, povstalci přicházejí o svůj základní kámen a nemohou dále fungovat. Proto, pokud použijí oba aktéři stejnou, v tomto případě nepřímou, strategii, silný hráč by měl opět zvítězit.

Strategický přístup slabšího aktéra

		Přímý	Nepřímý
		Strategický přístup silnějšího aktéra	Přímý
Nepřímý	Slabý aktér		Silný aktér

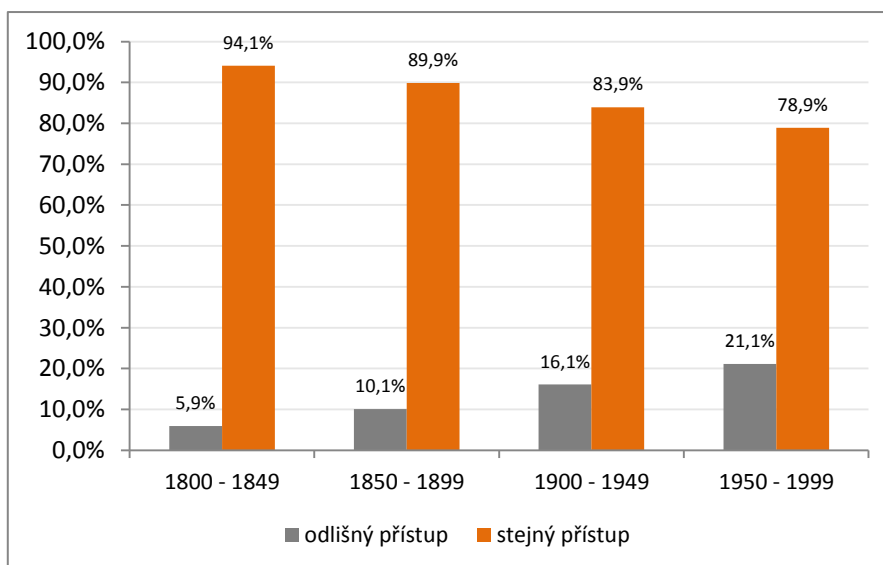
2.2.6. Výsledky výzkumu

Arreguín-Toft ověřil svou teorii testováním. Konkrétně zkoumal 202 asymetrických konfliktů, které proběhly v letech 1816-2003 (2005: 43). Výsledky zobrazené v grafu 1 potvrzují jeho předpoklad souvislosti mezi volbou strategie a výsledkem konfliktu v asymetrických konfliktech.

Graf 1.: Strategická interakce a výsledky konfliktů (Arreguín-Toft 2005: 45)

Co se týká vysvětlení fenoménu, že slabší v konfliktech vítězí čím dál tím častěji, ten je jednoduše osvětlen zvýšením počtu konfliktů, ve kterých aktéři užíli odlišný strategický přístup, viz graf 2. Zatímco v první polovině 19. století autor nachází pouze 5,9% konfliktů s odlišným přístupem aktérů, na konci 20. století tento poměr stoupl na 21,1% konfliktů.

Graf 2.: Počet asymetrických konfliktů s odlišným strategickým přístupem (Arreguín-Toft 2005: 46)

3. Hypotézy

Ivan Arreguín-Toft tedy předpokládá, že je to právě kombinace strategických přístupů obou aktérů, která představuje odpověď na otázku, jak může slabší aktér vyhrát v boji proti aktérovi s drtivou převahou. Svůj předpoklad poté potvrzuje rozsáhlým výzkumem. S ohledem na nejasnosti a nepřesnosti, které v analýze Arreguín-Tofta spatřuji a přibližuji je v dalších částech práce, se však domnívám, že postavení strategického přístupu do pozice klíčového faktoru, který určuje výsledek asymetrického střetnutí, je přinejmenším sporné. Abych prokázala možné působení dalších vlivů, které Arreguín-Toft marginalizuje, provedu kontrolní testování jeho teorie za upravených podmínek. První úpravou je snížení požadovaného minimálního poměru sil mezi aktéry z 10:1 na 5:1, které umožní rozšířit množinu konfliktů, které lze považovat za jasně asymetrické. Druhou úpravou je naopak zúžení výběru na konflikty po skončení studené války, které má zjistit, zda lze hypotézu o příčinném působení strategií aktérů potvrdit jako soudržný výklad u relativně (přinejmenším historicky) homogenní skupiny konfliktů.

Prvním cílem práce je tedy zpochybnit hypotézu o klíčovém vlivu strategie aktérů na výsledek asymetrických konfliktů a otevřít prostor pro případná alternativní nebo doplňková vysvětlení fenoménu vítězství slabších aktérů ve střetnutí s výrazně silnějším soupeřem.

Současně očekávám nalezení spojitosti mezi předmětem konfliktu a jeho vítězem, tedy ověření teorie asymetrických zájmů podle Macka. Předpokládám, že u konfliktů, v nichž půjde o nezávislost, prokážou slabší aktéři větší vůli bojovat a dosáhnou tak většího podílu vítězství. U bojů o vládu mezi státními a nestátními

aktéry naopak očekávám vítězství silnějšího aktéra, protože v takových případech je zájem vyhrát u obou aktérů srovnatelný.

4. Vlastní výzkum

Cílem práce je oba výše zmíněné koncepty vysvětlující důvody častějšího vítězství slabších aktérů porovnat s výsledky vlastního výzkumu. Výběr zkoumaných případů je omezen časově, a sice dvěma významnými událostmi na poli mezinárodních vztahů a konfliktních studií. Jedná se o ukončení studené války a počátek globální války proti terorismu. Předmětem výzkumu tedy jsou všechny konflikty, které probíhaly v období 1989 – 2000 a které splnily níže stanovené podmínky.

Při zpracování dat jsem se pokusila rekonstruovat postup Ivana Arreguín-Tofta tak přesně, jak to umožňuje jeho vlastní popis ve svých pracích. Pro výběr případů bylo stěžejní přiřadit aktérům jejich sílu a vyselektovat konflikty, v nichž měl jeden aktér jasnou převahu nad druhým. U takto vybraných konfliktů bylo potom u obou aktérů potřeba identifikovat strategii, kterou v konfliktu použili. Na základě konfliktních databází byly určeny i další vlastnosti konfliktu, tedy předmět sporu², typ konfliktu, iniciátor a výsledek. Posledním krokem bylo doplnění míry demokracie u státních aktérů.

Předmět sporu a míra demokracie slouží k ověření teorie Andrewa Macka. Pomocí těchto hodnot se pokusím ověřit spojitost mezi mírou demokracie silného aktéra a jeho úspěšností v konfliktu.

---

² *Incompatibility* v databázi UCDP, *contradiction* v práci Andrewa Macka, *interest* v knize Arreguín-Tofta

Pro správnou interpretaci těchto výsledků bude důležité i časové vymezení konfliktů, protože oba dva autoři ve svých pracích zmiňují čas jako kauzální mechanismus ovlivňující úspěšnost silnějšího aktéra.

4.1. Konfliktní databáze

Při výběru případů jsem vycházela z výsledků projektu *Correlates of War* (dále jenom COW). Při přiřazování hodnot k jednotlivým konfliktům a jejich aktérům jsem vycházela primárně z COW, pokud ovšem data nebyla dostupná, dohledávala jsem je v datasetu aktérů *Uppsala Conflict Data Program* (dále jenom UCDP), který poskytuje bližší a podrobnější informace zejména o nestátních aktérech. Kvůli porozumění tomu, jaké konflikty byly nakonec předmětem mého výzkumu, je důležité popsat základní předpoklady, se kterými projekt COW pracuje.

COW ve své typologii vychází ze základního předpokladu, že válka není možná bez násilí. Proto násilí považuje za základní kámen konfliktu a definuje konflikty/války³, se kterými pracuje, jako ty, v nichž zemřelo nejméně 1000 lidí za každých dvanáct měsíců jejich trvání (Sarkees 2010: 1). Protože, navzdory veškeré snaze vlád a mezinárodních organizací zabývajících se konflikty, jejich oběťmi a lidskými právy, je téměř nemožné získat kvalitní data týkající se počtu civilních obětí, COW pracuje pouze s počty obětí z řad ozbrojených sil (Sarkees 2010: 16). Druhým předpokladem, který musí splňovat každý konflikt uvedený v jejich databázi, jsou organizované ozbrojené síly na obou stranách konfliktu (Sarkees 2010: 1) a poslední podmínkou je vytrvalé násilí.

---

³ Databáze COW pracuje s termínem válka. Ačkoli upřednostňují širší termín konflikt, vzhledem k podmínce 1000 obětí za 12 měsíců konfliktu, splňují všechny konflikty v databázi COW základní kritéria pro kategorizaci války např. i podle databáze UCDP. V této práci tak mohou být termíny zaměňovány.

Státy jsou za aktéra konfliktu označeni při splnění dvou podmínek. Buď musí aktér v konfliktu ztratit nejméně 100 vojáků, nebo musí v konfliktu aktivně nasadit alespoň 1000 vojáků (Sarkees 2010: 18). Protože nestátní aktéři nedisponují takovými prostředky jako aktéři státní, jejich podmínky účasti jsou upraveny, a sice na 25 obětí nebo 100 vojáků aktivně se účastnících bojů.

Začátek konfliktu autoři databáze označují jako den, kdy byla vyhlášena válka v případě, že násilí vypuklo bezprostředně po takovém aktu. V případě, kdy k oficiálnímu vyhlášení války nedošlo, se za začátek považuje den vypuknutí násilí. Za konec konfliktu je označeno datum, k němuž došlo buď k uzavření míru či dohody, datum, k němuž došlo k porážce jedné strany, popř. den, kdy bylo ukončeno násilí. Ve všech případech však musí následovat alespoň 12 měsíců trvající klid zbraní, jinak je konflikt považován za pokračující. V případech kdy konflikt není ukončen jedním z těchto způsobů, pouze pokračuje na úrovni, která již neplní základní podmínku 1000 obětí během 12 měsíců, je konflikt označen jako ukončený, ale s poznámkou že násilí pokračuje na nižší úrovni (Sarkees 2010: 20-21).

Výsledky konfliktů COW rozděluje do 7 kategorií – vítězství jedné či druhé strany; kompromis, kdy je dosaženo dohody, při níž obě strany něco získají; transformace do jiného typu konfliktu (tedy konflikt pokračuje, pouze v jiné kategorii, viz níže uvedené třídění); pokračování (po roce 2007, kdy byl vytvořen tento dataset); pat, kdy boje ustanou bez jakékoli dohody a pokračování konfliktu na úrovni, která nesplňuje podmínku 1000 obětí za 12 měsíců konfliktu (Sarkees 2010: 32).

COW rozděluje konflikty do 4 různých kategorií podle typu zúčastněných aktérů. První z těchto kategorií jsou mezistátní války⁴. Jedná se o konflikt mezi dvěma a více etablovanými členy mezinárodního společenství, tedy subjekty s vlastní populací, vládou, suverenitou a diplomatickým uznáním (Sarkees 2010: 18). Druhou kategorií konfliktů jsou vnitrostátní války⁵, tedy konflikty mezi státním a nestátním aktérem, které se odehrávají na území daného státu. Tyto konflikty dále dělí na války občanské, regionální interní a interkomunální. Regionální interní konflikty jsou takové, při nichž dochází k boji mezi nestátním aktérem a zástupcem určité regionální pod-jednotky (Sarkees, Wayman 2010b: 2). Třetí kategorie se zabývá mimostátními válkami⁶. Takové konflikty probíhají mezi státním a nestátním aktérem, a to mimo území daného státu (Sarkees, Wayman 2010c: 1). Poslední kategorií konfliktů jsou nestátní války⁷, které se odehrávají mezi dvěma a více nestátními aktéry (Sarkees, Wayman 2010d: 1).

Při zpracování příkladů byly ke konfliktům připojovány i základní informace týkající se primárního důvodu konfliktu, tedy předmětu sporu. Zde jsem vycházela z databáze UCDP, která na základě předmětu sporu⁸ rozděluje konflikty do tří kategorií – boje o vládu, boje o teritorium a boje o vládu i teritorium (UCDP/PRIO Armed Conflict Dataset Codebook 2015: 7-8).

Při práci s databázemi jsem se setkala s několika nesrovnalostmi, které se zpravidla týkaly názvů nestátních aktérů, kteří se účastnili konfliktu. Například

---

⁴ Vlastní překlad původního názvu Inter-state wars

⁵ Vlastní překlad původního názvu Intra-state wars

⁶ Vlastní překlad původního názvu Extra-state wars

⁷ Vlastní překlad původního názvu Non-state wars

⁸ Vlastní překlad termínu Incompatibility, užívaného projektem UCDP

v občanské válce v Súdánu mezi lety 1983 a 1991 označuje COW opoziční skupinu jako SPLA-Garang Frakci, UCDP pracuje s názvem *Sudanese People's Liberation Movement*, tedy SPLM (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 235). Ve válce v Alžírsku mezi lety 1992 – 1999 zase COW identifikuje nestátního aktéra pouze jako Alžírskou Islámskou Frontu a UCDP rozlišuje dva aktéry – MIA a FIS⁹ (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 638). Tyto rozdíly mohou být způsobeny tím, že COW pracuje se všemi aktéry konfliktu, zatímco UCDP pracuje pouze s konkrétními dvojicemi aktérů. Rozdíl v názvech tak často reflektuje zjednodušení pojmenování daného aktéra ze strany COW, popř. pouze poukazuje na fakt, že název skupiny není jednoznačně etablován v překladu do cizího jazyka.

V jednom případě jsem se setkala i s nesrovnalostí týkající se státního aktéra. Při válce o nezávislost Podněstří se lišily údaje o počtu moldavských ozbrojených sil v obou databázích. V tomto případě jsem se držela dat uvedených v databázi COW.

4.2. Výběr případů

Jak již bylo zmíněno, můj vlastní výzkum se týká konfliktů, které probíhaly v období let 1989-2000, tedy všech konfliktů, které v tomto období buď začaly, nebo byly ukončeny. Preselekcce těchto případů proběhla už týmem COW podle výše uvedených pravidel, protože pracuji výhradně s konflikty uvedenými v jejich databázi. Druhou podmínkou pro zahrnutí do výzkumu bylo, aby alespoň na jedné straně konfliktu byl státní aktér. Potřeba účasti státního aktéra vyvstává z nutnosti přiřadit silnějšímu aktéru míru demokracie na jeho území kvůli ověření teorie

---

⁹ Armed Islamic Movement a Islamic Salvation Front

asymetrické povahy aktéra. Z tohoto důvodu jsem nezařadila do výzkumu konflikty z databáze nestátních válek, byť odpovídaly časovému vymezení¹⁰. Tímto výběrem jsem získala seznam 76 konfliktů. Dále bylo z vybraných konfliktů odstraněno pět dalších, které odpovídaly kategorizaci regionální interní konflikt, tedy takové, jichž se opět neúčastnil přímo státní aktér, ale pouze vláda určité pod-jednotky¹¹.

Ke zhodnocení platnosti obou teorií jsou stěžejní výsledky konfliktu. Z tohoto důvodu jsem svůj výběr dále omezila na konflikty, v nichž zvítězila jedna či druhá strana, konflikty, které skončily kompromisem, díky němuž obě strany něco získaly, a konflikty ukončené patem, v nichž násilí bez zjevného důvodu přestalo, aniž jedna ze stran zvítězila či byla získána jakákoli dohoda. Logika zahrnutí konfliktů ukončených dohodou či prostým ustáním násilí je postavena na předpokladu, že aktér, který má rozhodující převahu nad druhým, by měl rychle a rozhodně konflikt vyhrát, a sice bez potřeby dělat ústupky a zároveň bez volby nechat slabšího aktéra v ústraní si odpočinout a znovu zorganizovat své síly (Arreguín-Toft 2005: 38-39). Práce Andrewa Macka aplikuje stejný princip. Vítězství slabšího aktéra spočívá nejen v situaci, kdy skutečně vojensky porazí nepřítele, což je nepravděpodobné. Jeho vítězství je mnohem častěji způsobeno donucením silnějšího aktéra se stáhnout, ukončit svou účast v konfliktu (Mack 1975: 177). Tímto způsobem bylo vyloučeno dalších dvanáct konfliktů. Na základě této logiky jsou pak v mém výzkumu pouze dva výsledky každého konfliktu. Prvním z nich je

---

¹⁰ V daném časovém vymezení se jedná o jediný konflikt (název převzatý z databáze COW) – *Hemda-Lendu War*, probíhající v letech 1999-2005 (Sarkees, Wayman 2010).

¹¹ Jednalo se o následující konflikty (názvy převzaté z databáze COW) – *Inkatha-ANC war*, *Iraqi Kurd Internecine*, *First Nigeria Christian-Muslim*, *The SPLA Division (Dinka-Nuer) War* a *Jukun-Tiv war*

vítězství silnějšího aktéra a druhým je jeho prohra, přičemž tato kategorie zahrnuje možnosti vítězství slabšího, kompromis i pat.

Ve zbývajících 59 případech jsem vždy přiřadila jednotlivým aktérům sílu. Pokud splnily základní požadavek rozdílu sil, tedy 5:1, byly oběma aktérům na základě dostupné literatury přiřazeny strategické přístupy podle výše popsaného dělení Ivana Arreguín-Tofta. Dále pak došlo k přiřazení hodnot týkajících se míry demokracie zúčastněného státního aktéra a předmětu daného konfliktu.

Finální databáze obsahuje celkem 41 konfliktů¹², viz příloha č. 1, které měrou násilí dosáhly úrovně 1000 obětí za období jednoho roku a mohou tedy být klasifikovány jako války a které probíhaly (tedy začaly nebo byly ukončeny) v období 1989 – 2000. Alespoň jedním účastníkem konfliktu byl vždy státní aktér. Jedná se o konflikty, v nichž poměr sil mezi dvěma aktéry byl minimálně 5:1 a takové, které byly podle databáze COW ukončeny vítězstvím jedné nebo druhé strany, kompromisem či patem. Poměr sil 5:1 považuji stále za dostatečný důvod k předpokladu, že by silnější aktér měl být schopný v konfliktu rychle a rozhodně zvítězit.

Je těžké stanovit, zda by tento poměr sil plnil i Mackovu podmínku rozdílu síly, tedy že slabší aktér postrádá kapacitu dostatečnou k napadení aktéra silnějšího a silnější naopak disponuje silou, která stačí nejen k napadení, ale reálně by postačila i k následné okupaci daného území (Mack 1975: 181). Určit kvantitativně sílu potřebnou k okupaci jistého území by bylo snad nemožné, minimálně velmi nepřesné. Při přiřazování hodnot k jednotlivým konfliktům postupuji, jak už jsem

---

¹² 1 další konflikt byl vyřazen kvůli neschopnosti přiřadit hodnotu síly, viz níže

zmínila, dle výzkumu Ivana Arreguín-Tofta. Andrew Mack ve své práci předkládá podle vlastních slov pouze pre-teoretický koncept a neposkytuje tak návod, díky němuž by bylo možné správně přiřadit hodnoty jednotlivým proměnným.

4.3. Přiřazování hodnot

Ke všem vybraným příkladům byly přiřazeny hodnoty potřebné ke zhodnocení platnosti obou výše představených konceptů. Dohromady se bude jednat o osm proměnných, k nimž budou přiřazeny hodnoty na základě dat poskytnutých zejména databázemi COW a UCDP. Proměnné jsou: síla aktérů, strategie, interakce, iniciátor, předmět sporu, výsledek, míra demokracie a trend demokratizace.

4.3.1. Síla aktérů

Vzhledem k tomu, že se svým výzkumem snažím napodobit Arreguín-Toftův, budu i v otázce síly aktérů pracovat se stejnými hodnotami. Jak bylo zmíněno výše, kritika zvoleného postupu, tedy určení síly aktéra jakožto násobku jeho ozbrojených sil a populace, se objevila v několika pracích autorů reagujících na Arreguín-Toftův koncept. V teoriích mezinárodních vztahů se můžeme setkat s obecně uznávanou definicí síly aktéra. Zpravidla se taková definice odvíjí od schopnosti aktéra donutit jiného aktéra, např. k něčemu, co by jinak neudělal. Podobné vymezení, použité Hansem Morgenthauem, mluví o síle, resp. o moci, jako o schopnosti kontrolovat myšlení a jednání jiného aktéra (Berenice 1972: 586). Takové definice jsou bohužel obtížně kvantifikovatelné a nejsou standardní součástí konfliktních databází.

Vezmeme-li v potaz, že pro účely výzkumu a jeho vyhodnocení bylo nutné popsat sílu kvantitativním způsobem, v tradičním měření síly aktéra nám kromě populace a velikosti vojska vyvstávají zejména hodnoty HDP/HNP, produkce železa a oceli, spotřeba energie a vojenské výdaje. Další, ne tak často užívané indikátory, jsou např. městská populace, bohatství přírodních zdrojů, denní přísun kalorií per capita nebo množství lékařů (Berenice 1972: 587). Arreguín-Toft píše, že měl problém použít obdobná data, protože jsou k dohledání až od 20. století, přičemž jeho vlastní výzkum začíná již v roce 1816. Měření síly v níže předloženém výzkumu musí být relativní, je třeba definovat sílu jednoho aktéra ve vztahu k tomu druhému. Pro můj vlastní výzkum nejsou data použitelná, protože by nebylo možné je dohledat a přiřadit u nestátních aktérů. Navíc bych jiným postupem znemožnila získání výsledků přímo porovnatelných s Arreguín-Toftovým výzkumem.

Při potenciální kritice volby hodnocení síly aktéra je také třeba vzít v potaz, že jeho hlavní role leží ve výběru příkladů a nikoli ve finálním výsledku výzkumu. Nejhorším následkem špatného zhodnocení síly aktéra by mohlo být vyloučení konfliktu z databáze, popř. zařazení konfliktu, v nichž poměr sil přesně nesplnil podmínku minimálního poměru 5:1. Jeden z kritiků Arreguín-Toftova výzkumu ve své kritice uvádí, že Arreguín-Toft neposkytuje informace o tom, kde svá data čerpal a že „*zkrátka neexistují databáze, které by poskytovaly informace týkající se zdrojů a možností aktérů jiných, než jsou uznané státy*“ (Lemke 2007: 2). Musím souhlasit s tím, že autor neuvádí podrobnosti o získání dat ke svému výzkumu. Lze logicky předpokládat, že data týkající se ozbrojených sil a populace státních aktérů převzal stejně jako seznam případů z databáze COW, která tato data poskytuje.

Nenajdeme ovšem informaci, odkud pochází data týkající se nestátních aktérů. V současné době už ale neplatí informace, že neexistují databáze, které by obdobná data poskytovaly o nestátních aktérech. UCDP poskytuje dataset týkající se nestátních aktérů a autoři Gleditsch, Cunningham a Salehyan (2013) napsali rozsáhlý codebook poskytující informace o nestátních aktérech, včetně informace o síle jednotek v tom kterém konfliktu podle jednotlivých let.

Aktérova síla tedy byla určena na základě součinu ozbrojených sil a populace. Tato data byla u státních aktérů získána z databáze COW (Singer, Bremer, Stuckey 1972 v. 4.0.). Databáze poskytuje obě informace u všech uznaných států podle jednotlivých let. Konečná hodnota byla vždy vypočítána jako průměrná hodnota součinu ozbrojených sil a populace za jednotlivé roky po celou dobu trvání konfliktu. Pokud tedy konflikt trval od roku 1987 – 1989, je finální hodnota síly průměrem tří hodnot, které představují součin populace a ozbrojených sil zvlášť za každý rok. V případě, že byla strana konfliktu tvořena koalicí států, byla tato síla vypočítána jako součet jednotlivých hodnot za každý stát. Zde je potřeba vzít v potaz, že pokud je v databázi COW strana konfliktu tvořena koalicí více aktérů, musí tito aktéři splňovat základní podmínky účastníka konfliktu, tedy 1000 vojáků/100 obětí na straně státního aktéra, nebo 100 vojáků/25 obětí na straně aktéra nestátního. Jiná podpora není při hodnocení síly brána v potaz, protože i přes veškerou finanční či politickou podporu je základním kamenem síly na obou stranách vojsko.

U některých případů nebylo možné doplnit tyto údaje u státních aktérů pouze z databáze COW. Konkrétně se jedná o Afghánistán mezi lety 1995 – 1999, Gruzii,

Ázerbájdžán a Arménii v roce 1991 a Somálsko v letech 1992 – 1995. V těchto případech v databázi chyběl údaj o počtu jednotek, kterými daný stát disponoval a data byla v těchto případech dosazena ze zmíněného codebooku UCDP k datasetu o nestátních aktérech. V komentářích je pro porovnání uvedeno, proti jaké síle nestátní aktéři v daném konfliktu stáli.

U nestátních aktérů bylo naopak mnohem snazší doplnit počty jednotek, kterými disponovali daní aktéři, protože tato data jsou opět k nalezení v codebooku UCDP k datasetu o nestátních aktérech. V případech, kdy databáze určovala počty jednotek rozmezím, byla vždy brána středová hodnota.

Problematičtější bylo určení populace, z níž dané ozbrojené síly mohly čerpat. Jak už bylo zmíněno výše, Arreguín-Toftova kniha skutečně postrádá vysvětlení, kde autor čerpal tato data, nelze tedy tvrdit, že bych v této části kopírovala jeho výzkum. Základní data pro tyto účely poskytla databáze UN World Population Prospects, která poskytuje údaje o populaci států dle jednotlivých let. Můj postup byl následující. Prvním krokem bylo určit podstatu skupin, které v daném konfliktu vystupovaly jako nestátní aktér a co je vedlo k vedení války, tyto informace bylo opět možné získat z codebooku nestátních aktérů UCDP. Je možné rozdělit nestátní aktéry na ty, kteří bojují na základě ideologických, náboženských či etnických pohnutek. Podle toho se také lišilo určování populace dané skupiny.

Nejsnazší bylo získat údaje, které se týkaly skupin v současné době figurujících jako stát, byť například mezinárodně neuznaný, a zákonitě jsou tak

nejpřesnějšími. Databáze populace OSN poskytuje informace o obyvatelstvu např. jižního Súdánu nebo Palestiny a mohla tak být převzata.

Druhým typem byli nestátní aktéři bojující na základě etnické nebo náboženské identity. Zde už data nebyla přesně k dohledání a byla tak vypočtena na základě poměru etnické/náboženské skupiny v populaci daného státu a jeho populace v daných letech. Informace o etnickém složení obyvatelstva jednotlivých států byly převzaty z databáze CIA World Factbook, informace o populaci opět z databáze OSN. Lze logicky namítnout, že všichni obyvatelé, navzdory etnické spřízněnosti, nemuseli souhlasit s podmínkami a důvody dané války, stejně tak je tomu ovšem i na straně aktéra státního, takže pokud dochází k určitému zkreslení dat, děje se tomu na obou stranách podobnou měrou.

Posledním typem byly nestátní aktéři, kteří bojovali na základě ideologických pohnutek, nesouhlasu s centrální vládou apod. U těchto aktérů byla populace určena stejná jako populace celého státu, v němž se konflikt odehrával. Pokud totiž sílu aktéra určuji jako součin ozbrojených sil a populace na základě logiky, že jde o vztah mezi vojenskou kapacitou a její zálohou, skupina bojující proti centrální vládě čistě z politických či ideologických důvodů má šanci rekrutovat běžné obyvatele stejně jako centrální vláda.

Tyto tři skupiny aktérů nepředstavují faktickou kategorizaci, na jejímž základě bych mohla, nebo chtěla, nestátním aktérům ve svém výzkumu přiřazovat striktní hodnoty. Představují pouze rámeček, jímž jsem se řídila při subjektivním a individuálním zhodnocování aktérů a vhodného způsobu přiřazení hodnot týkajících

se jejich populace. V 80. letech 20. století se v Ugandě začali militarizovat uprchlíci z řad Tutsiů a vytvořili organizovanou ozbrojenou sílu, která vyvolala na začátku 90. let konflikt ve Rwandě (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 597). Kromě desítek tisíc uprchlíků v Ugandě se největší množství populace nacházelo v sousedním Burundi. Nebylo tedy možné určit populaci Tutsiů jako 15% populace Rwandy (Cohen 2012: 87). Protože ovšem nebylo možné identifikovat reálné množství Tutsiů v celém regionu v dané době a počet zmíněných uprchlíků v okolních státech se pohyboval v řádech desetitisíců (bez bližšího určení), finální populace Tutsiů byla určena jako součet obyvatel tohoto kmene ve Rwandě a Burundi, protože v těchto dvou státech se nacházelo největší množství populace tohoto kmene a prokazatelně odtud proudily zálohy ozbrojených sil. Naopak tomu bylo v případě Tamilů a konfliktu na Srí Lance. Databáze mluví pouze o podpoře ze strany Tamilů žijících v Indii (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 544). Tzn., že tito soukmenovci byli ochotní poskytnout podporu, finance, popř. konkrétní počet jednotek. Tento počet jednotek byl započítán do počtu jednotek, které měli Tamilové k dispozici, ale už není důvod považovat tamilskou populaci v Indii přímo za zdroj tamilských milicí. Stejně tak v případě konfliktu mezi Republikou Srbská Krajina a Chorvatskem byla hodnota populace určena jako počet Srbů žijících pouze v oblasti Srbská Krajina, protože samostatnost této oblasti, popř. její připojení k Srbsku, nepředstavovala pro zbylou populaci Srbů tak stěžejní a hlavně jednoznačný zájem (Kolstø, Paukovic 2014: 314).

Největší problém bylo definovat populaci nestátních aktérů účastnících se konfliktu v Somálsku. V jednom případě se jednalo o ozbrojené jednotky pod

velením generála Aideeda. Vzhledem k tomu, že se jednalo o frakci, která disponovala průměrně 4000 vojáků (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 494) a čelila koalici Somálska, Nigérie, Pákistánu, Austrálie, Francie, USA a Itálie (Sarkees, Wayman 2010b), není možné, aby počtem populace snížila, natož převážila, obrovský rozdíl sil. Ačkoli jsem nebyla schopná velikost populace v tomto případě přiřadit, tento konflikt byl zahrnut. V případě konfliktu z let 1988 – 1991 mezi Somálskem a tzv. rebelskými klany se mi bohužel nepodařilo ani identifikovat, co přesně autoři databáze COW myslí pojmem rebelské klany v Somálsku, načež nebylo možné k tomuto aktérovi přiřadit ani populaci, ani počty ozbrojených sil. Tento konflikt byl proto z mého výzkumu vynechán.

V případě, kdy byl slabší aktér tvořen koalicí vícero aktérů, byla jeho síla také vypočítána jako součet sil jednotlivých skupin. Zde ovšem s menším rozdílem – pokud se jednalo o skupiny bojující na základě ideologie a počet obyvatel se tak rovnal počtu obyvatel daného státu, byly sčítány pouze počty ozbrojených sil a populace zůstala stejná. Ačkoli i zde mohly podle dříve nastíněné logiky rekrutovat všechny skupiny populaci, k níž měly přístup, vojáky by si pouze přebíraly mezi sebou a na konečné síle aliance by to nic nezměnilo. Síly daných aktérů byly sčítány pouze za konkrétní roky, v nichž se konfliktu účastnily, a to podle informací z codebooku nestátních aktérů UCDP.

4.3.2. Strategie

Po získání konečného počtu případů, které splňují předem definované podmínky, bylo nutné k aktérům přiřadit odpovídající strategii, kterou v daném konfliktu použili. Při tomto kroku opět vycházím z prací, které napsal Ivan Arreguín-

Toft a podle výše popsaných detailů jsem strategii aktérů přiřazovala pouze hodnotu přímá nebo nepřímá. Strategie byla označena jako přímá, jestliže byly jeho ozbrojené síly užívány ke zničení či zajetí oponentových ozbrojených sil a k získání kontroly nad jeho hodnotami (obyvatelstvem, teritoriem,...), popř. pokud byly ozbrojené síly využity pouze jako obrana proti takovému jednání. Hodnota nepřímá byla strategii silnějších aktérů přiřazena ve chvíli, kdy jsem v dostupné literatuře našla popisy systematického porušování válečných zákonů – užití zbraní hromadného ničení, vraždy, popravy zajatých vězňů, likvidace vesnic či měst, mučení a znásilňování. Nepřímá strategie u slabších aktérů nemusí nutně odkazovat na takovéto porušování válečných zákonů a lidských práv (ačkoli tomu tak nejednou bylo), protože jako nepřímá strategie je označena guerilla. Tedy k označení strategie slabšího aktéra jako nepřímé stačí už to, že se jeho ozbrojené síly vyhýbaly přímé konfrontaci s ozbrojenými silami aktéra silnějšího. Vzhledem k jejich početní nevýhodě je toto logický krok a nepřímá strategie na straně slabšího aktéra je užitá v naprosté většině případů (konkrétně ve 32 ze 41). Přímá strategie byla u slabšího aktéra určena výjimečně, často proto, že se jednalo o státního aktéra či nestátního aktéra, který ale bojoval s účelem získání nebo znovuzískání vlády a disponoval tak regulární armádou nikoli chabě vycvičenými rekruť z řad obyvatelstva.

Je nutné zmínit, že při hodnocení užití strategie nebylo možné použít nijak kvantifikovatelná data. Výsledné hodnoty tak představují subjektivní zhodnocení průběhu konfliktu na základě dostupných zdrojů. Při volbě zdrojů jsem vycházela zejména z reportů Human Rights Watch a Amnesty International a

z recenzovaných prací týkajících se historie daných konfliktů. Základním předpokladem v této fázi výzkumu bylo, že silnější aktér, zpravidla státní aktér nebo koalice státních aktérů, použil v konfliktu přímou strategii a nedopustil se tak barbarismu, ať už kvůli nátlaku mezinárodního společenství, faktu, že by se dopustil zločinů na vlastním obyvatelstvu nebo by ztratil podporu. Nebylo v mých silách toto tvrzení verifikovat a nahlédnout do každého kousku literatury, který byl k danému konfliktu publikován. Považuji za jeden z hlavních úkolů organizací zabývajících se lidskými právy podávání akurátních zpráv o dění a průběhu těchto konfliktů se zaměřením na všechny výše popsané akty, které by měly za následek hodnocení strategie silnějšího aktéra v mém výzkumu jako nepřímé. Proto jsem se zaměřila na vyhledávání v reportech Human Rights Watch a eventuálně i Amnesty International. V případě nejasností nebo chybějících reportů jsem hledala v recenzovaných periodikách práce, které se zaměřovaly na průběh daných konfliktů. Pokud jsem v těchto reportech či pracích nenašla žádné zmínky o výše popsaných aktech, považovala jsem základní předpoklad o strategii silnějšího aktéra za potvrzený.

Při hledání záznamů o porušování válečných zákonů či odpírání lidských práv jsem se soustředila zejména na užívání zbraní hromadného ničení, vraždy, mučení, popravy zajatých vězňů, znásilňování, masakry civilního obyvatelstva. Stěžejní však nebyl pouze výskyt obdobných aktů, ale již Arreguín-Toftem zmiňovaná systematickosti, užívání těchto prostředků s nějakým konkrétním cílem, zpravidla vytvořením atmosféry strachu. Naopak na absenci respektu k lidským či občanským právům, v podobě například zákazů shromažďování, uvěznění

odpůrců režimu, nebyl vůbec brán zřetel. Různě jsem také přistupovala k mimosoudním popravám a vraždám. Pokud se například jednalo o ojedinělé a cílené vraždy novinářů, politických či vojenských elit, brala jsem takové případy za porušování lidských práv, nikoli barbarismus. Příkladem je konflikt mezi Nikaraguou a tzv. Contras – ačkoli reporty Human Rights Watch obsahují množství poznámek o cílených vraždách ze strany armády a policie, oběťmi byly např. vysoce postavení velitelé opozičních skupin (HRW World Report 1990). Přístup Nikaraguy v tomto konfliktu je označen jako přímý. Stejně pravidlo platí i pro mimosoudní popravy. Odlišná situace ale nastala při hodnocení konfliktu v Kongu mezi lety 1998 a 1999, kdy se mimosoudní popravy týkaly stovek civilistů s jasným cílem zastrášení obyvatelstva ze strany vládních jednotek (AI 1999).

Setkala jsem se s dalšími situacemi, které byly v daných reportech popsány jako hrubé porušení válečného práva, např. když somálské jednotky obsadily nemocnici a poté ji využily jako výchozí bod pro svůj útok (HRW World Report 1994). Přes veškerou závažnost takového jednání nebyly podobné případy považovány za dostatečný důvod pro zhodnocení strategie jako nepřímé. Stejně jsem postupovala i v případě druhé války v Somálsku, kdy pákistánské síly zahájily otevřenou palbu na dav. Zemřelo zde minimálně deset civilistů, včetně žen a dětí, nicméně jednotky UNOSOM tvrdily, že se jednalo o palbu v sebeobraně (HRW World Report 1994). Protože jsou důkazy nejasné a nic nenaznačuje tomu, že se jednalo o akt s cílem pomsty, vyvolání strachu či podobně, nebyla tato událost opět považována za vyvrácení základního předpokladu o strategii silnějšího aktéra. Hromadná deportace obyvatel, k níž došlo při konfliktu mezi Etiopií a Eritreou

(HRW World Report 1999) sama o sobě také nestačila k popření tohoto předpokladu, ačkoli třeba v případě druhé války v Aceh, kdy z podobných důvodů došlo k vypálení celého města, kde žilo 15 tisíc obyvatel, samozřejmě bez ohledu na přítomnost civilistů, už jsem označila strategii za nepřímou (HRW World Report 2002). Stejný případ představovala chorvatsko-krajinská válka, při níž chorvatští vojáci vypálili několik srbských vesnic a společně popravili více než 120 civilistů, postarších Srbů, a to dva měsíce poté, co chorvatská armáda znovu dobila Srbskou Krajinu (HRW World Report 1996).

Přes určité váhání jsem za barbarismus neoznačila ani případy, kdy silnější aktér hromadně užíval nášlapné miny, jako v případě války Etiopie proti povstalcům za nezávislost regionu Oromo (HRW World Report 2000). Ačkoli jsou nejčastějšími oběťmi těchto zařízení právě civilisté, stěží lze prokázat cílené zaměření jejich užití právě proti nim. Z důvodu základního předpokladu, že silnější aktér užívá přímou strategii, není-li prokázáno jinak, jsem bez dalších důkazů nucena věřit, že nášlapné miny byly primárně určeny jako nástroj boje proti povstalcům. Naopak mezi jasné indikátory použití nepřímé strategie patří opakované užití civilistů jakožto lidských štítů, příkladem je opět výše zmíněný konflikt v Somálsku (HRW World Report 1994).

V případě, že došlo k přerušení konfliktu na dobu delší než je jeden rok a autoři databáze COW tak pracují s konfliktem jako dvěma různými, stejně jsem k tomu přistupovala i já ve svém výzkumu. Při ověřování strategie jsem tak hodnotila dva případy, jako by byly na sobě nezávislé.

Výsledkem této části je přiřazení hodnoty přímá nebo nepřímá zvláště ke každému aktérovi a určení jejich strategické interakce. Použili-li oba aktéři v konfliktu stejný přístup, interakce bude označena jako stejná; pokud se jejich přístup lišil, interakce bude označena jako rozdílná.

4.3.3. Iniciátor konfliktu

Jedním z předpokladů výzkumu Ivana Arreguín-Tofta je, že silnější aktér zpravidla iniciuje asymetrický konflikt. V knize uvádí: „*Silní aktéři jsou většinou, ne však vždy, iniciátorem konfliktu.* Paul [Paul, T. V., 1994. *Asymmetric Conflicts: War Initiation by Weaker Powers.*] identifikuje *20 konfliktů iniciovaných slabším aktérem mezi lety 394 p. n. l. a 1993...*“ (Arreguín-Toft 2005: 30).

Můj vlastní výzkum čítá 41 konfliktů, z nichž je podle dat uvedených v databázi projektu COW iniciováno slabším aktérem celých 75,6%. Arreguín-Toft opět neuvádí, odkud převzal data týkající se označení iniciátora, nicméně databáze, kterou využíval, tato data poskytuje. Otázce toho, proč stanovovat silnějšího aktéra jako iniciátora se blíže nevěnuje a nelze tak určit, proč vůbec toto tvrzení ve své práci uvádí.

První teoretický koncept, který se zde snažím analyzovat, tvrdí, že záleží na strategii, kterou aktér zvolí v porovnání s tou, kterou zvolil jeho oponent. Autor nedefinuje žádnou spojitost mezi volbou strategie a iniciací konfliktu. Naopak tvrdí, že strategie se může v čase proměnit a aktér tak evidentně není determinován strategií, s níž začíná, byť by konflikt inicioval a nevěděl tak, co může očekávat od svého oponenta (Arreguín-Toft 2005: 44). Druhý koncept se zabývá důvody, proč

silnější aktér v konfliktu prohrává, či co ho vede k ustoupení. Ani v práci Andrewa Macka ale není k nalezení žádná spojitost mezi průběhem konfliktu, jeho výsledkem a tím, kdo jej začal.

Ačkoli na základě výše popsaného nepovažuji údaj připisující iniciaci konfliktu jedné nebo druhé straně za důležitý z hlediska ověření obou konceptů, všem konfliktům v mém výzkumu jsem jej přesto přiřadila pro účely alternativních výsledků. Data byla převzata z databáze COW.

Výsledkem této části výzkumu je přiřazení jednoho aktéra k proměnné iniciátor.

4.3.4. Předmět sporu konfliktu a jeho výsledek

Nyní se zaměřím na hodnoty, které je třeba přiřadit za účelem ověření konceptu Andrewa Macka. Stěžejní hodnotou zde je zájem nebo cíl, který aktéři konfliktu sledují. Tento zájem je nadále v tomto výzkumu označován jako předmět sporu.

Počátky konfliktu lze identifikovat ve frustraci, která následuje, jsou-li nějaké skupině obyvatel dlouhodobě odepírány její potřeby. Příkladem základních potřeb může být bezpečnost, identita, uznání nebo participace (Wallensteen 2002: 39). Ve stavu frustrace pak dochází k manifestaci předmětu sporu. V konceptu dynamiky konfliktu je manifestace počátkem reálného konfliktu (Waisová 2005: 140). Není nutně pravidlem, že v takovou chvíli vypukne násilí. Wallensteen ale podotýká, že vyjednávání tíhne ke zvýhodňování elit, a nedojde-li k dostatečnému uspokojení potřeb, které už v danou chvíli byly manifestovány, počátek násilí je pravděpodobný

(2002: 39 – 40). Ačkoli je tento průběh na první pohled typický zejména pro občanské války (vnitrostátní války v duchu výše popsaných kategorií), není důvod předpokládat, že se frustrace zastaví na hranicích daného státu. Jakmile je předmět sporu manifestovaný a viditelný, aktéři hledají další rozměry konfliktu, často ve spojitosti s etnicitou, kulturou, historií a situace se stávají ještě výbušnější (Wallensteen 2002: 43). Pravdou také je, že obdobný konflikt se málokdy udrží čistě jenom v hranicích daného státu, ovlivňuje tak přímo i dění za hranicemi a přelévá se. Předmět sporu tak lze hledat pomocí konceptu frustrace a neuspokojených potřeb i v případě konfliktů mezistátních a mimostátních.

Předmět sporu u každého konfliktu byl při výzkumu převzat z databáze UCDP. Zatímco COW definuje válku čistě na základě konceptu násilí, autoři UCDP naopak považují právě předmět sporu za základní kámen konfliktu. Peter Wallensteen dokonce říká, že konflikt může existovat i bez násilí, existuje-li předmět sporu mezi dvěma aktéry. V takových případech se jedná o latentní konflikt (2002: 15). UCDP definuje ozbrojený konflikt jako *„Spor týkající se vlády či území, v němž užití zbraní alespoň dvou stran, z nichž alespoň jedna je vláda státu, vyústí ve smrt alespoň 25 obětí“* (Pettersson, Wallensteen 2015: 1).

UCDP rozlišuje pouze mezi dvěma předměty sporu, a sice územím a vládou. Je-li předmětem sporu vláda, cílem aktérů je změna politického systému, nahrazení centrální vlády nebo změna jejího složení, popř. udržení, z pohledu centrální vlády. (Pettersson, Wallensteen 2015: 3). Opoziční skupina požaduje změnu vlády a držitelé moci nejsou příliš ochotní v otázce vzdání se svých pozic, vzniká předmět sporu. Příkladem je druhá válka v Somálsku. V roce 1991 došlo k prohlášení Ali

Mahdi Mohameda prezidentem v Somálsku, a to klíčovými elitami v zemi. Generál Mohamed Farah Aideed odmítl toto rozhodnutí a zmobilizoval příslušníky své frakce a s podporou dalších skupin rozpoutal občanskou válku v zemi (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 489 – 490). Podobně tomu bylo v roce 1998 při povstání v Guinea-Bissau, kde se generál Ansumane Mané prohlásil za velitele armády a vyzval vládu dosavadního prezidenta Joao Bernardo Vieiry k rezignaci (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 703).

V případech, kdy je předmětem sporu území, primární snahou aktérů je změna statusu určitého území, jeho nezávislost v případě vnitrostátních válek, popř. jeho připojení k jinému státu v případě válek mezistátních (Pettersson, Wallensteen 2015: 3). Kongres organizace Fronta za nezávislost Oromo¹³ v roce 1998 rozhodl, že chtějí nezávislost regionu Oromiya a že z toho důvodu by opět měli rozpoutat boj za nezávislost (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 711). To vedlo k vnitrostátní válce v Etiopii v roce 1999.

Ke každému konfliktu je tedy na základě informací dostupných v databázi UCDP přiřazena informace, zda byla předmětem sporu vláda nebo území. Každý případ je samozřejmě unikátní. Vzhledem ke vzorku konfliktů, které se vyskytují v mém výzkumu, ale předpokládám, že pokud byl slabší aktér hnán snahou získat nezávislost, jeho pohnutky a touha vyhrát byla silnější než u aktéra silnějšího. Pokud byla předmětem sporu vláda, oba dva aktéři měli stejný důvod bojovat a i obdobně silnou touhu vyhrát.

---

¹³ Vlastní překlad původního Oromo Liberation Front

Údaje určující výsledek konfliktu byly převzaty z databáze COW. Jak již bylo zmíněno dříve, ke každému konfliktu je přiřazena pouze jedna ze dvou následujících možností – vítězství nebo prohra. Hodnoty odkazují na výsledek silnějšího aktéra v konfliktu, vítězství tedy značí vítězství silnějšího a prohra znamená jeho prohru, ukončení konfliktu dohodou nebo patem.

Výsledkem této části výzkumu je přiřazení hodnoty území nebo vláda k proměnné předmět sporu a přiřazení hodnoty vítězství nebo prohra k proměnné výsledek.

4.3.5. Míra demokracie u státních aktérů

Jednoznačné měření tak složitého jevu, jako je míra demokracie států, je téměř nemožné. Podobně jako živé organismy, žádné dva státy nejsou stejné a žádný z nich nezůstává v čase neměnný. To samé platí i pro jejich uspořádání a druh vlády. Obrovské rozdíly ve velikosti spravovaného území, velikosti populace nebo systému vlády na první pohled umožňují spíše pozorování posunu v rámci jednotlivých států než určení absolutních hodnot platných napříč celým mezinárodním společenstvím. Jak ale píše Monty G. Marshall z projektu Polity IV: *„naštěstí mohou všechny tyto složitosti sloužit zároveň jako vstupy a výstupy, které mohou být měřeny a u nichž může být porovnán jejich vliv na vlády...“* (2011: 27). Existuje více projektů a organizací, které se chopily tohoto náročného úkolu. Pro svůj výzkum jsem si vybrala hodnoty organizace Freedom House uvedené v jejich Freedom in The World reportu. Organizace je jednou z prvních, která se začala věnovat průzkumu svobody globálně. Dalším důvodem je fakt, že databáze

Freedom House poskytuje data odpovídající potřebám výzkumu, tedy data ke všem státům a v časovém rozmezí, ve kterém se odehrávaly mnou vybrané konflikty.

Ve svém výzkumu organizace vychází v duchu citátu Winstona Churchilla o nedokonalosti demokracie z předpokladu, že liberálně demokratické společnosti jsou zatím tou nejlepší zárukou lidských svobod. Metodologie vychází ze Všeobecné deklarace lidských práv a svobod OSN z roku 1948. Při měření pracuje separátně se dvěma jevy – politickými právy a občanskými právy zaručenými občanům v dané zemi. Ačkoli pracuje s teoretickou i praktickou rovinou těchto práv, větší důraz klade na zabezpečení těchto práv v praxi, než na jejich písemnou úpravu v legislativě (Freedom House Methodology: online).

Při tvorbě Freedom in the World reportu organizace spolupracuje celosvětově s více než 80 analytiky a 30 nezávislými poradci, kteří pracují nejen s akademickými zdroji a pozorováními nevládních organizací, ale i s lokálními kontakty. Výsledky potom splňují požadavky týkající se nezaujatého pozorování i doložení reálného dopadu vlády daného státu na životy jeho občanů (Ringen 2011: 12).

Samotný výzkum je postaven na přiřazování 1 až 4 bodů za odpověď na 10 otázek týkajících se politických práv občanů a 15 otázek týkajících se jejich občanských práv. Na základě získaných bodů potom autoři přiřazují oběma kategoriím hodnocení na škále od 1 do 7 s tím, že 1 značí největší míru demokracie a svobod daného státu a 7 značí absenci demokracie a občanských svobod. Finální skóre daného státu je potom vypočítáno průměrem obou hodnot.

Státy, které mají celkové skóre mezi 1 a 2,5 jsou označeny jako svobodné, státy s hodnocením mezi 3 a 5 body jsou částečně svobodné a státy se skóre vyšším než 5 jsou označeny jako nesvobodné (Freedom House Methodology: online).

V mém vlastním výzkumu jsem hodnoty týkající se míry demokracie přiřazovala pouze silnějším aktérům, protože to jsou ti, u nichž Mack předpokládá vliv demokratického zřízení na snížení zájmu vést válku, zejména pak v protahujícím se konfliktu. O vlivu míry demokracie a svobod na jednání slabšího aktéra Mack ve své práci vůbec nemluví. Na základě dat poskytnutých databází Freedom House jsem každému silnému aktérovi přiřadila dvě hodnoty. První se týkala míry demokracie v posledních letech konfliktu a druhá se týkala trendu.

Při přiřazování hodnoty míry demokracie jsem používala vždy poslední dva kalendářní roky daného konfliktu (jeden, pokud daný konflikt probíhal pouze v rámci jednoho kalendářního roku). Považovala jsem za nevhodné použít průměry těchto hodnot pro jednotlivé státy za celou dobu trvání konfliktu, protože výsledné číslo by bylo naprosto netransparentní. Ačkoli Freedom House při tvorbě nových ročních hodnocení používá výsledky předchozích let pro porovnání a autoři říkají, že značné rozdíly mezi jednotlivými lety jsou velmi výjimečné a spojené s významnými událostmi, jako jsou první svobodné volby, popř. svržení režimu a nastolení totalitního režimu (Freedom House Methodology: online), některé z konfliktů zahrnutých do mého výzkumu trvaly desetiletí a značný vývoj během takové doby je již možný. Hodnoty z konečného období konfliktu považuji pro naznačený výzkum za důležitější – měl-li by silnější aktér stáhnout své ozbrojené síly z konfliktu kvůli tomu, že se stal svobodným, ačkoli v předchozích letech byl pouze

částečně svobodný nebo nesvobodný, Mackovu teorii to po zásluze potvrdí. Použila-li bych průměr, aktér by nebyl vyhodnocen jako svobodný a Mackův koncept by potvrzen nebyl, ačkoli se aktér stáhnul kvůli odporu domácí opozice. Průměrná hodnota výsledků za dva kalendářní roky byla použita z prostého důvodu, že některé z konfliktů mohly být ukončeny v lednu daného roku a výsledek za celý rok by pak neměl na průběh konfliktu žádný vliv.

Nicméně si myslím, že vývoj svobody jednotlivých států v průběhu konfliktu také mohl mít značný vliv na jeho výsledek, zejména ve smyslu uspokojování potřeb občanů bojujících proti vládě, a zařadila jsem ho proto do seznamu hodnot jako trend vývoje demokracie. Zde jsou silnějším aktérům přiřazeny hodnoty na základě toho, jak se hodnocení Freedom House změnilo od začátku trvání tohoto konfliktu až do jeho konce. Původně definované hodnoty jsou 1 – výrazné zlepšení, 2 – zlepšení, 3 – stejný, 4 – zhoršení a 5 – výrazné zhoršení. Hodnota 3 je uvedena u případů, kde silnější aktér měl na začátku konfliktu stejné nebo velmi podobné hodnocení jako na jeho konci a nedošlo ke změně kategorizace svobodný, částečně svobodný nebo nesvobodný. Hodnoty 2 a 3 poukazují na případy, v nichž se silnější aktér v průběhu konfliktu posunul o jednu příčku (z částečně svobodný na svobodný apod.). Hodnoty 1 a 5 byly určeny aktérům, u nichž se míra demokracie v průběhu konfliktu zlepšila nebo zhoršila o dva stupně. Tak výrazný posun ovšem nebyl zaznamenán u žádného z aktérů zahrnutých v mém výzkumu, jsou tedy použity pouze hodnoty 2, 3 a 4.

Jistý problém nastal v případech, kdy byla silnější strana tvořena koalici aktérů. Jednalo se celkem o deset válek. Zprůměrováním hodnot, které získali

jednotliví aktéři, by opět vznikla netransparentní a nicneříkající hodnota, proto byl v těchto případech vždy určen dominantní aktér.

Ve dvou případech byl silnější aktér iniciátorem konfliktu a míra demokracie tak byla měřena u toho aktéra, který válku začal a vedl. Jednalo se o konflikty mezi SSSR a mudžahedíny v Afghánistánu – válka byla iniciována SSSR a jeho účast byla klíčová, hodnota byla tedy přiřazena SSSR; druhým konfliktem byla první válka v Zálivu, kde byla hodnota přiřazena USA.

Ve dvou případech silnějšího aktéra představovala opoziční skupina bojující proti vládě s podporou misí mezinárodních organizací. V těchto případech byl jako dominantní aktér určen ten, který měl v misi nasazeno nejvíce vojáků. Je sice pravděpodobné, že by mezinárodní společenství dokázalo získat nové jednotky v případě, kdy by tento aktér ty své stáhl, předpokládám ale, že by taková akce silně zasáhla do průběhu konfliktu. V případě Druhé války v Sierra Leone proti vládě stála koalice tvořena opoziční skupinou Frakce Kabbah, Ghanou, Nigerií, Guineou, a Spojeným královstvím (Sarkees, Wayman 2010), všechny zmíněné státy pomáhaly opoziční skupině pod hlavičkou mise ECOMOG ustanovené pod organizací ECOWAS a podporované OSN. Většinu z 12 000 jednotek tvořili nigerijští vojáci (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 623-624; HRW Report 1993: online), i hodnota demokracie tak byla přiřazena podle skóre, které v letech 1998 a 1999 měla Nigérie. V případě války v Kosovu COW identifikuje jako silnějšího aktéra koalici Turecka, Itálie, Spojeného království, Spojených Států, Nizozemska a Německa (Sarkees, Wayman 2010), jejichž vojáci byli nasazeni v rámci mise KFOR pod hlavičkou NATO. Zde byla míra demokracie přiřazena

Spojenému království, protože v roce 1999 bylo v rámci mise nasazeno nejvíce britských vojáků (NATO: online).

V jednom případě, ve válce nazvané databází COW jako první konžská, se jednalo o koalici tvořenou státem a nestátním aktérem (Sarkees, Wayman 2010), v tomto případě byla hodnota přiřazena podle daného státu, tedy Angoly.

U zbylých šesti konfliktů se jednalo o případy vnitrostátních konfliktů, kde silnějšího aktéra představuje vláda státu, v němž se konflikt odehrává, podporovaná jednotkami dalších aktérů. V těchto se výsledná míra demokracie rovná hodnotám, které Freedom House přiřadil danému státu. Příkladem zde je druhá válka v Libérii mezi lety 1992 a 1995, kde Libérii podporovaly jednotky Nigérie, popř. válka v Guinea Bissau v roce 1998, kde byly vládní jednotky podporovány vojáky ze Senegalu, a Guiney (Sarkees, Wayman 2010; Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 703).

Po zpracování výše popsaného byly ke všem konfliktům přiřazeny další dvě proměnné. První, s názvem míra demokracie, nese hodnoty od 1 do 7 a označuje míru demokracie silnějšího aktéra. Druhá je označena jako trend a hodnoty 2, 3 nebo 4 popisují, zda se míra demokracie u silnějšího aktéra v průběhu daného konfliktu nějak proměnila.

5. Interpretace výsledků

Ve svém výzkumu jsem zpracovala celkem 76 konfliktů, které se odehrály mezi lety 1989 a 2000. Požadavek na minimální poměr sil 5:1 mi počet případů zúžil na 41, viz příloha č. 1. K těmto konfliktům jsem doplnila všechny proměnné

podle výše uvedeného postupu, viz příloha č. 2. Předtím než poukáži na jejich souvislosti a porovnání s dříve popsányi teoretickými koncepty, představím své výsledky v číslech. Vyhnu se uvádění těchto výsledků v procentech, protože by vzhledem k nízkému počtu případů mohla být zavádějící. Veškerá níže uvedená čísla se proto vztahují k celkovému počtu 41 konfliktů.

Rozdíl sil mezi aktéry se pohyboval od 5:1, v případech Druhé konžské války a války proti Contras v Nikaragui, až po 12 400:1 v případě první čečenské války. V deseti případech poměr sil přesáhl 500:1, tento velký rozdíl byl zpravidla způsoben účastí velmi lidnatého státu na straně silnějšího aktéra (Rusko, Indonésie), popř. účastí široké koalice států, z nich všichni ale splnily podmínku účastníka války, tak, jak je definována autory projektu COW (př. Bosensko-srbské povstání, Druhá válka v Sierra Leone).

Silnější aktér vojensky porazil svého oponenta pouze v 18 případech. Ve zbylých 23 byl silnější aktér poražen nebo byl konflikt ukončen dohodou, popř. násilí ustalo samovolně. V 19 případech byla předmětem sporu vláda a snaha o její změnu. O území, jeho status či nezávislost se bojovalo ve 22 případech.

V souladu s očekáváním slabší aktér použil nepřímou strategii častěji, konkrétně ve 32 případech. Silnější aktér použil přímou strategii častěji, přesto se k barbarismu uchýlil v nadpoloviční většině případů, konkrétně ve 24.

Pouze v 5 případech mohl být silnější aktér označen podle výše popsaného postupu jako svobodný. Jako částečně svobodných bylo označeno 19 aktérů a

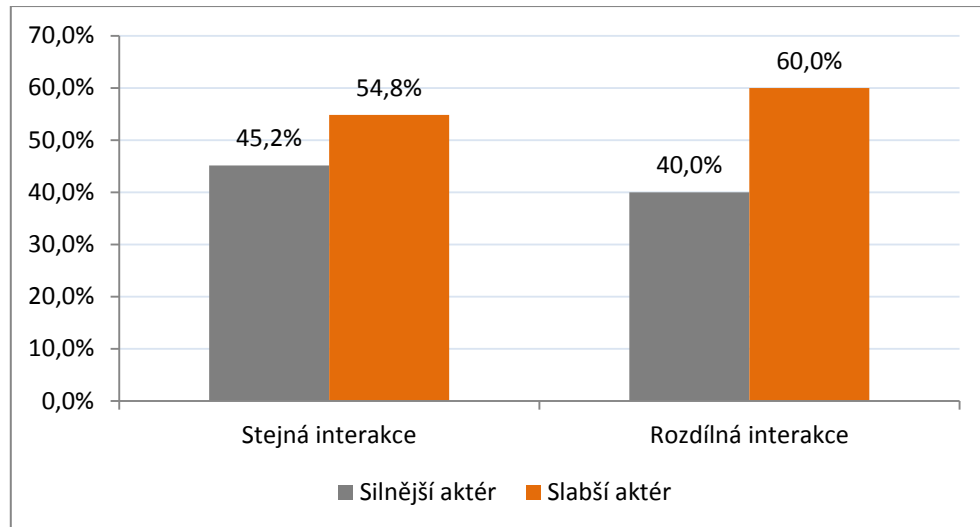
zbývajících 17 získalo podle databáze Freedom House skóre vyšší než 5, a jsou tak označeni jako nesvobodní.

V rozporu s předpoklady obou autorů výzkum ukázal, že v 31 případech byl iniciátorem konfliktu slabší aktér.

5.1. Porovnání s teorií strategické interakce

Ivan Arreguín-Toft ve své rozsáhlé práci na téma asymetrických konfliktů potvrzuje své předpoklady, že strategická interakce mezi aktéry má zásadní vliv na výsledek konfliktu. Jeho vysvětlení bylo popsáno výše. Arreguín-Toftův výzkum konfliktů v období od roku 1816 do roku 2003 dokládá korelaci mezi strategickou interakcí aktérů a výsledky konfliktů. Ukazuje totiž, že silnější aktér zvítězil téměř v 77% případů, byla-li strategická interakce stejná, a pouze v 36% případů, kde se strategie aktérů lišila. Arreguín-Toftův finální výzkum čítá 173 případů (Arreguín-Toft 2005: 45).

Výsledky mého vlastního výzkumu naznačují, že korelace popsaná Arreguín-Toftem neplatí, minimálně v případě, kdy snížíme nutný rozdíl sil mezi oběma aktéry a výzkum časově omezíme pouze na poslední desetiletí 20. století. Mezi lety 1989 – 2000 vyhrál silnější aktér pouze ve 45% případů, kde obě strany použily stejnou strategii, a zároveň zvítězil pouze ve 40% konfliktů, v nichž se strategie aktérů lišila, viz graf 3. V absolutních číslech se jedná o 31 konfliktů, kde oba aktéři použili stejnou strategii a kde silnější aktér vyhrál 14 z nich. Dále bylo identifikováno 10 případů, kde byla strategie označena jako rozdílná u obou aktérů, přičemž silnější aktér zde vyhrál pouze ve čtyřech.

Graf 3.: Strategická interakce a výsledky konfliktů mezi lety 1989 - 2000

Autor označuje ve svém výzkumu čas jako kauzální mechanismus. Je-li síla jednoho aktéra tak převažující, měl by v daném konfliktu zvítězit nejen rozhodně, ale i rychle. Autor dokládá své tvrzení faktem, že průměrná doba trvání konfliktu, v němž byla strategie aktérů stejná, je 2,69 roku a v případech, kde se lišila, je to 4,86 let (Arreguín-Toft 2001: 112). V mém vlastním výzkumu je tento trend sice také pozorovatelný, ale s mnohem menším rozdílem. Průměrná doba trvání všech konfliktů je 4,48 let. V konfliktech, kde byla strategická interakce stejná, je průměrná doba 4,13 let, v případech s rozdílnou strategickou interakcí je to 5,6 let.

Jak si tedy vysvětlit rozdíly mezi výzkumy? Jsou dvě oblasti, v nichž se můj výzkum liší od Arreguín-Toftova – jedná se o snížení nutného rozdílu sil mezi oběma aktéry a o časové omezení. Domnívám se, že z pohledu teorie strategické interakce by vysvětlení bylo následující. Co se časového vymezení týče, podle nastavení výzkumu a teorie autora by doba, v níž se konflikt odehrává, neměla ovlivňovat výsledky. Toto omezení bychom tedy mohli vyloučit jako příčinu rozdílu

ve výsledcích. Logicky by tedy vyplývalo, že můj výzkum nepotvrzuje výsledky prezentované v knize *How The Weak Win Wars*, protože rozdíl sil mezi aktéry v poměru 5:1 už nelze považovat za takový, který by silnějšímu aktérovi dával skutečně zdrcující převahu, popř. při tomto poměru již silnější aktér nedokáže silou kompenzovat roztržitost svých zájmů (Arreguín-Toft 2005: 3). Málokdy je totiž silnější aktér schopen věnovat veškerou svou pozornost jedinému konfliktu, zvláště takovému, kde mu oponuje výrazně slabší aktér. Nicméně konfliktů, u kterých by poměr sil mohl být takto napadnutelný, byl tedy nižší než 10:1, je v mém výzkumu pouze sedm.

5.2. Porovnání s teorií asymetrické povahy aktérů

Teorie Andrewa Macka byla také podrobena kvantitativnímu výzkumu. Protože ale Andrew Mack nenabízí ve své knize žádná vodítka, naopak spíše odrazuje čtenáře od pokusu kvantitativně testovat to, co považuje za pouhý pre-teoretický koncept sloužící zejména k otevření další debaty (Mack 1975: 176), bylo nutné jeho proměnné přeměnit na kvantifikovatelná data. Andrew Mack ve své práci operuje se třemi hlavními rysy asymetrických konfliktů. Jedná se o čas, zájem, který aktéři sledují, a demokratičnost aktéra, který disponuje výraznou materiální převahou.

Začneme s nejnázve ověřitelným rysem, tedy časem. Stejně jako Arreguín-Toft i Andrew Mack přikládá trvání konfliktu značný význam. Čím déle konflikt trvá, tím více se stává pro silnějšího aktéra spíše přítěží nežli zájmem a tento posun snižuje jeho vůli bojovat. To nahrává slabšímu aktérovi, pro kterého oslabení oponentovy vůle představuje jedinou cestu k vítězství. Vrátime se tedy k průměrné

době trvání konfliktu, která v tomto případě již mnohem lépe slouží potvrzení předpokladu. Průměrná doba konfliktů, v nichž silnější aktér zvítězil, nehledě na strategický přístup, demokratičnost silnějšího a předmět sporu, je 3 roky, zatímco průměrná doba konfliktů, v nichž silnější aktér prohrál, nebo ukončil konflikt dohodou, je 5,65 let.

Druhým rysem je míra demokracie silnějšího aktéra. Co se kvantifikovatelnosti tohoto údaje týče, vyřešili ji za mě autoři databází, které se tímto jevem zabývají. Jak už bylo zmíněno dříve, aktéři byli rozděleni do tří skupin odpovídajících jejich skóre v databázi Freedom House. Aby vůle aktéra bojovat mohla být ovlivněna veřejností, je nutné, aby systém daného státu garantoval svým obyvatelům téměř všechna práva, na které se Freedom House při svém hodnocení zaměřuje. Důležité jsou svobodné volby, v nichž mohou občané odvolat vládu zodpovídající za vedení války, politický pluralismus a participace, která umožní oponentům války nabídnout občanům jinou cestu, svoboda projevu, díky níž mohou obyvatelé sdělovat svůj nesouhlas, právo zakládat a vstupovat do organizací odpovídajícím názorům jednotlivých obyvatel, vláda zákona zajišťující bezpečnost a spravedlnost a nakonec i osobní svoboda. Z tohoto důvodu považuji za aktéry, jejichž způsob a vůle k vedení války mohou změnit jejich obyvatelé, pouze ty, kteří získali skóre nižší než 3 a jsou tak označeni za svobodné. U aktérů, jejichž skóre bylo rovno nebo vyšší než 3, považuji schopnost jejich občanů ovlivnit vedení války za mizivou.

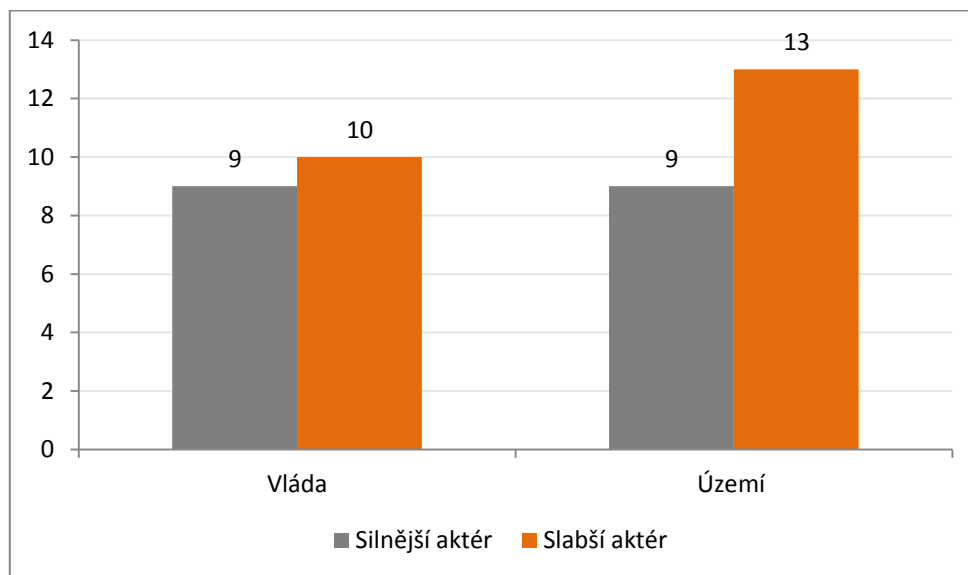
Ve výzkumu je zahrnuto pouze 5 konfliktů, kde je silnější aktér označen za svobodného. Z těchto pěti případů zvítězil čtyřikrát, což by mohlo vypadat jako popření Mackovy domněnky. Vrátime-li se ale k otázce protahování konfliktu, které

představuje klíčový mechanismus při formaci skupin a názorů oponujících vedení války, je potřeba uvést, že průměrná doba trvání těchto konfliktů byla pouze 2 roky. Tyto případy tedy spíše potvrzují Mackův předpoklad, že demokratičtí aktéři častěji ztrácí vůli k boji, ale až když je konflikt protahován. Samozřejmě je ale potřeba zdůraznit, že pět případů je příliš malý statistický vzorek.

Ve zbývajících 36 případech byl tedy aktér označen jako částečně svobodný nebo nesvobodný a silnější aktér dosáhl vítězství pouze ve 14 případech. Tento výsledek už neodpovídá předpokladu Mackovy teorie.

Posledním a nejdůležitějším rysem je ovšem předmět sporu. Mack vnímá slabšího aktéra jako bojujícího o přežití, což způsobuje větší motivaci přijmout všechny náklady spojené s protahovanou válkou, zatímco tyto náklady právě ve spojení s nižší mírou motivace silnějšího aktéra mají na svědomí větší politickou náchylnost (Jensen 2006: 653). Nicméně ne vždy je tomu tak, že slabší aktér bojuje o přežití. Jak už bylo zmíněno výše, předpokládám, že je-li předmětem sporu území, změna jeho správy, popř. jeho nezávislost, slabší aktér skutečně vede totální válku s prioritním cílem a jeho motivace k vítězství je silnější než u silnějšího aktéra. Existují i případy, kde bylo dle empirické zkušenosti možné skutečně předpokládat genocidu či alespoň rozsáhlou pomstu v případě prohry slabšího aktéra (např. Rwanda). Naopak, pokud je předmětem sporu vláda, silnější aktér (v převládajícím počtu případů právě vláda daného státu) má úplně stejnou motivaci v konfliktu zvítězit a svou moc si udržet. Navzdory logice tohoto argumentu mu výzkum nepodává dostatečnou podporu, viz graf 4. Můj druhý předpoklad týkající se nalezení souvislosti mezi sledovaným zájmem a podílem vítězství se tedy

nepotvrzuje, protože slabší aktér má větší procento úspěchu při konfliktech, kde se bojuje o území, zároveň se ale ukázalo, že slabší aktér má větší procento výher nehledě na to, jaký byl předmět sporu daného konfliktu.

Graf 4.: Počet vítězství v konfliktech dle druhu předmětu sporu

Ideální zpracování Mackovy teorie by vyžadovalo hledat souvislost mezi všemi třemi zmíněnými proměnnými zároveň. Zde by ovšem byla třeba kvalitativní analýza. Obávám se totiž, že tvrzení, že Mackovu teorii potvrzuje případ války šíitů a Kurdů v Iráku, protože nesvobodný Irák zvítězil během jediného roku v konfliktu o vládu, není příliš statisticky významné.

Vysvětlení by opět mohlo ležet v nevhodně zvoleném poměru sil obou aktérů. Mack definuje silnějšího aktéra jako toho, který je schopen toho slabšího nejen napadnout, ale i okupovat. Faktem ale je, že i kdyby pětinasobná síla neměla být dostatečnou k okupaci slabšího aktéra (jeho území), na chybějících korelacích mezi proměnnými a skutečnými případy se nic nemění ani ve chvíli, kdy jsou vyřazeny

konflikty, v nichž je poměr sil obou aktéru menší než 20:1. Naopak ve všech případech sporů o vládu a většině případů sporů o území již silnější aktér menšího nějakým způsobem spravuje, k případné okupaci by tak evidentně měl mít dostatečné prostředky, protože disponuje takovou silou.

V rámci Mackovy teorie bych tedy nesoulad mého výzkumu s jeho předpoklady vysvětlila spíše povahou proměnných, které definuje. Jak předmět sporu, tak míra demokracie představují velmi komplikované jevy, a nelze s jistotou vyloučit, že zjednodušení na kvantifikovatelná data neovlivnila výsledky, které jsem výzkumem získala.

Jediná proměnná, u níž je kvantifikace snadná, je čas. Jeho vliv na výsledek konfliktu se výzkumem dá považovat přinejmenším za pozorovatelný. Ostatní korelace, ať už ty vztažené k výzkumu Arreguín-Tofta, nebo ty, které bych očekávala na základě předpokladů Andrewa Macka, nebyly výzkumem prokázány.

Otázka spojení výsledku s iniciací konfliktu přinesla jedno významné zjištění, a sice že slabší aktéři navzdory předpokladu obou autorů iniciují naprostou většinu konfliktů. Lze také říct, že silnější aktér měl větší počet úspěchů v případech, kdy sám nebyl iniciátorem konfliktu. Nicméně procento případů, ve kterých zvítězil, když nebyl iniciátorem, odpovídá celkovému procentu jeho výher. Obávám se proto, že případná souvislost mezi iniciací konfliktu a jeho výsledkem by byla pouze falešnou korelací.

5.3. Alternativní vysvětlení

Prvním alternativním vysvětlením vycházejícím z výsledků mého výzkumu, je nevhodný předpoklad o výsledku konfliktu. Oba autoři se totiž shodují v otázce vyhodnocení výsledku konfliktu na tom, že mírová dohoda, popř. pat, značí prohru silnějšího aktéra, u něhož by kvůli jeho zdrcující převaze očekávali rychlé a jasné vojenské vítězství.

Války prošly v průběhu doby značným vývojem, a stejně tak způsoby jejich ukončení, které nekončí pouze u vítězství a porážky, mírové dohody nebo patu (Berenice 1969: 296-197). Od válek totálních, které byly bojovány do posledního muže, přes vznik válečných zákonů a Ženevských konvencí, až po současnou podobu konfliktů došlo k výraznému vývoji. A ať už Tamilští Tygrové, Světlá stezka nebo PKK přisuzují jakoukoli hodnotu lidskému životu, obecný úzus mezinárodního společenství ovlivňuje i jejich jednání a mírová smlouva se obecně stala přijímaným, méně nákladným a bezpečnějším řešením. Podle mého názoru tak není vhodné automaticky předpokládat, že mírová smlouva značí porážku silnějšího aktéra. Vítězství v konfliktu obecně značí dosažení cíle. Cíle ovšem po dobu konfliktu nezůstávají neměnné a tam, kde na počátku nebyla jiná alternativa než násilí, může dojít ke změně zájmu, který uspokojí mírová dohoda. Příkladem může být druhá válka v Aceh, při níž hnutí GAM započalo boje za nezávislost, ale v roce 2002 se smířilo s mírovou smlouvou. V tomto případě bohužel ale nebyla ujednání dodržena a konflikt násilí opět propuklo v roce 2003 (Gleditsch, Cunningham, Salehyan 2013: 577). Mírová dohoda skýtá benefity pro obě strany, proto je také nejčastějším způsobem ukončení konfliktu (Berenice 1969: 296).

Další významnou otázkou, kterou ani jeden z autorů nezahrnuje do svých tezí, je externí podpora. Bez masivní podpory Francie by nesupěla americká válka za nezávislost a Severní Vietnam, který nevyráběl žádné zbraně, by zase nemohl uspět bez pomoci poskytnuté Sovětským svazem a Čínou (Record in Bohlen et al. 2006: 213). Úspěšní povstalci mají mnohem častěji pomoc zahraniční velmoci, přičemž úspěch neznamena nutně vítězství. Zahraniční pomoc slabšímu aktérovi zapadá do obou schémat, protože neposkytuje prostředky k vojenské porážce, místo toho spíše pomáhá zničit zmíněnou vůli silnějšího aktéra bojovat. Jak si mohli ověřit sovětští vojáci v Afghánistánu, když čelili mudžahedínům vyzbrojeným americkými protiletadlovými zbraněmi, obdobná pomoc ze zahraničí zvyšuje náklady spojené s válkou, ať už na životech či na vybavení (Ringsmose 2008: 418). Zahraniční podpora představuje nejdůležitější faktor při sledování úspěchů různých hnutí za nezávislost v historii.

Nastavení výzkumu podle Arreguín-Tofta ale zahrnutí externí pomoci úplně vylučuje. Počítá totiž se silou aktérů pouze jako s kombinací počtu osob ve vojsku a počtu populace, ze které je možné verbovat ozbrojené síly. Vysvětlení v rámci dané teorie by pravděpodobně mluvilo o tom, že lidský kapitál je tím nejdůležitějším a i zisk technologicky pokročilých zbraní pořád vyžaduje lidi, kteří je budou obsluhovat. V některých případech může počet ozbrojených sil záviset na zbraních. Nejen kvůli lepší image a lepší motivaci vstoupit, ale např. i proto že dosavadní výzbroj počty snižuje. Příkladem je (ačkoli nezahrnuto ve výzkumu) hnutí za nezávislost IRA, které zažívalo značné obtíže spojené s tím, že jejich podomácku vyrobené bomby ze střelného prachu pravidelně zabíjely jejich vlastní vojáky a dar v podobě

semtexu poskytnutý aparátem libyjského vůdce Kaddáfího měl značný vliv na počty přeživších ozbrojenců.

Navíc externí pomoc odpovídá i na jednu z kritik Mackovy hypotézy ze strany Arreguín-Tofta. Ten totiž argumentuje, že Mack pouze předpokládá schopnost slabšího aktéra protahovat konflikt, nicméně ji nijak nevysvětluje, což nás nechává s otevřenou otázkou, proč se některé konflikty protahují, zatímco jiné končí rychle (Arreguín-Toft 2005: 14). A právě externí pomoc hraje významnou roli pro schopnost slabšího aktéra konflikt protahovat.

Arreguín-Toft také nabízí vysvětlení toho, proč výsledky mého výzkumu ukazují chybějící souvislost mezi výsledkem konfliktu a zájmem, kteří v něm aktéři sledovali. Říká totiž, že relativní síla aktéra je velmi nevhodný nástroj pro předpoklad jeho zainteresovanosti v určitém konfliktu. Jako příklad uvádí Spojené státy americké, které by sice porážku svého spojence v malé válce na druhé straně zeměkoule mohly považovat za nevýznamnou, ovšem pokud by taková porážka znamenala ztrátu statusu „*vůdce svobodného světa*“, jejich vůle zvítězit je velmi silná (Arreguín-Toft 2005: 14). Druhým důvodem, proč považuje předpoklad o nižší míře zájmu v případě obrovské síly, je tzv. domino efekt. Může se stát, že silnější aktér má v zahraničí několik různých zájmů, z nichž se všechny mohou jevit nevýznamné, nicméně na sebe navazují a plní vyšší cíl, tím pádem představuje ztráta jediného ztrátu celého řetězce (Arreguín-Toft 2005: 14).

Poslední otázkou, která během práce s daty vyvstala, je, zda je vhodné zúžení všech strategií, které mohou aktéři využít, pouze na dvě možnosti – přímou

a nepřímou. A pokud ano, je skutečně barbarismus jediným způsobem nepřímého boje? I silnější aktér má možnost nepřímo škodit slabšímu, např. odříznutím guerillových bojovníků od jejich podpory ve společnosti, přičemž tato možnost není nutně zúžena na likvidaci této společnosti (Ringsmose 2008: 417).

Vysvětlení rozdílů mezi výše popsanými teoriemi dvou významných autorů a výsledky mého vlastního výzkumu tedy leží ve čtyřech základních faktorech: ani jeden z autorů do svých předpokladů nezpracoval externí pomoc, oba vycházejí z chybného předpokladu, že mírová smlouva představuje prohru silnějšího aktéra, omezení strategických přístupů na dva koncepty neodpovídá realitě a to samé platí o předpokladu o nízkém zájmu silného aktéra na vítězství v limitované válce.

6. Závěr

Některé kritiky teorie strategické interakce byly již zmíněny, zde bych přidala vlastní. Autor ve své práci jako jediný nabízí ověření své hypotézy na velkém množství případů. Pravdou ovšem je, jak bylo popsáno výše, že práce nenabízí nijak detailní popis metody zpracování těchto konfliktů. Ve výše uvedeném grafu v práci Arreguín-Tofta lze vyčíst (graf 2.), že autor identifikoval 43 případů mezi lety 1950 – 1999 (2005: 4). Popis jeho výzkumu uvádí, že pracuje se všemi konflikty, v nichž rozdíl sil obou aktérů dosáhl poměru 10:1 a nedefinuje žádné kritérium, podle něhož by některé případy měly být vyloučeny. Pokud ze svého vlastního výzkumu vyloučím všechny konflikty, kde byl poměr sil menší než 10:1 a které skončily až po roce 1999 a autor tak nemohl určit všechny okolnosti, stejně zbyde 34 konfliktů pouze v období jednoho desetiletí. Ačkoli jsem ve svém průzkumu

nezkoumala konflikty, které se odehrávaly mimo mnou stanovené období, stěží mohu uvěřit, že mezi lety 1950 – 1989 došlo pouze k devíti dalším, které by odpovídaly daným kritériím.

V časovém úseku, v němž se pohybuje můj výzkum, nalezneme pouze 10 shodných případů s Arreguín-Toftovým výzkumem. Autor nepracuje s konflikty na Filipínách, Salvadoru nebo v Peru, přičemž v těchto i dalších konfliktech dosáhl poměr rozdílu sil obou aktérů více než 10:1. Zdá se, že autor pracoval spíše s konflikty, které mají zajímavější profil, nicméně nestanovuje bližší důvody pro svůj výběr. Z výzkumu není možné vyčíst žádnou logickou souvislost, která by eliminovala některé případy (např. práce pouze s konflikty, kde by na obou stranách byl státní aktér apod.). Kromě toho je značným nedostatkem chybějící informace o původu dat. Protože jsem při svém výzkumu používala stejnou databázi jako autor, vím, že značnou část dat v ní není možné dohledat a pokud nepoužíval jiné databáze a data čerpal z různých zdrojů, může mít tato rozmanitost vliv na konečné stanovení hodnot, které konfliktům přiřazoval.

Předkládaná práce měla za cíl ověřit kvantitativní metodou teorie dvou významných autorů věnující se asymetrickým konfliktům. Na začátku byly stanoveny dvě hypotézy. První z nich se týkala zpochybnění klíčového vlivu strategie na výsledky konfliktu.

Tento předpoklad byl výzkumem potvrzen. Snížením potřebného rozdílu sil a časovým omezením konfliktu došlo k získání hodnot, které neodpovídají vývoji

naznačenému Arreguín-Toftem v jeho práci. Slabší aktéři vítězí v asymetrických konfliktech čím dál tím častěji, nezávisle na strategiích, které byly v boji užity.

Mým druhým předpokladem bylo nalezení kvantitativní podpory pro argument, že slabší aktér bude častěji vítězit v případech, kdy se jeho zájem bude týkat nezávislosti a méně často v případě, kdy bude předmětem konfliktu vláda.

Vliv zájmu, který aktéři v konfliktu sledují, se neukázal být určujícím faktorem výsledku. Druhou hypotézu tedy není možné potvrdit, protože slabší aktér zvítězil v 13 z 22 konfliktů, kde bylo předmětem sporu území, ale zároveň zvítězil i v 10 z 19 konfliktů, kde byla předmětem sporu vláda.

Za předpokladu, že jsem správně zpracovala všechna data týkající se mnou vybraných konfliktů, bych měla na základě svého výzkumu konstatovat, že se nepotvrdila ani jedna z teorií. Při své práci s nimi, stejně jako i se vstupy dalších autorů, kteří přispěli k tématu asymetrických konfliktů, jsem ale dospěla k jinému závěru.

Veškerá literatura na zmíněné téma se pouze s malými rozdíly shoduje na několika aspektech. Jedním z těchto aspektů je čas. Korelace mezi časem a vítězstvím slabších aktérů je jedinou pozorovatelnou souvislostí na základě dat, která jsem pro svůj výzkum nasbírala. Čím víc se konflikt protahuje, tím menší je šance silnějšího aktéra na vítězství. Na to navazuje další předpoklad – silnější aktéři ztrácí svou šanci na výhru z několika různých důvodů. Jsou od pokračování v boji odrazováni domácí politickou scénou, jejich zájem pokračovat se snižuje kvůli roztříštěnosti zájmů a faktu, že je potřeba se soustředit někde jinde, popř. už nejsou

ochotni nést náklady, které se k vedení války vážou. Všechny tyto skutečnosti nicméně útočí na aktérovu vůli bojovat. I když se důvody mohou lišit a jsou tak statisticky těžko prokazatelné, korelace mezi časem a snižováním vůle k boji u silnějšího aktéra existuje a shodují se na ní všichni autoři.

Otázky v úvodu práce pátrající po příčině vítězství výrazně slabších aktérů v boji zůstávají částečně nezodpovězeny. Věřím ale, že pokud by aktér hledal radu, jakým způsobem zvítězit nad výrazně silnějším nebo výrazně slabším oponentem, v dostupné literatuře ji najde. Pointou pouze je, že, jak již bylo zmíněno dříve, že konflikt je jako živý organismus, který se neustále proměňuje a není možné najít dva úplně stejné. Dostupná zdůvodnění faktu, že slabší vítězí, je pouze potřeba aplikovat na konkrétní případy. Kvantifikace není v tomto případě vhodnou cestou a její pomocí pouze popřeme existující teorie, přičemž nové nálezy nenabízí. To je možná důvodem pro to, že Ivan Arreguín-Toft je skutečně jediným autorem, který se doposud pokusil svou teorii podpořit kvantitativním výzkumem.

Příčiny vítězství slabších aktérů tak považuji dostupnou literaturou za vysvětlené. Otázkou nadále zůstává, jak je možné, že procento vítězství slabších aktérů časem stále stoupá. A ačkoli je i toto jednou z hlavních otázek většiny prací, které se tématu věnují, včetně té Arreguín-Toftovy a Mackovy, ve svých odpovědích většinou sklouzávají pouze k objasnění důvodů vítězství, ne už k objasnění narůstající četnosti. Považuji tedy tuto oblast za vhodnou k dalšímu zkoumání.

Zdroje

2014 Country Reports on Terrorism. *U.S. Department of State*. 2014. [online]
Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2014/index.htm> [cit.2016-03-21].

ACUTO, Michele. Talking Groups Out of War: Aggregating and Disaggregating Strategies toward Secessionist Groups. *Peace* [online]. 2012, **37**(1), 122-150 [cit. 2016-03-06].

AHRARI, Ehsan. Transformation of America's Military and Asymmetric War. *Comparative Strategy* [online]. 2010-08-06, vol. 29, issue 3, s. 223-244.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. *International Security* [online]. 2001, vol. 26, issue 1, s. 93-128.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. The [F]utility of Barbarism: Assessing the Impact of the Systematic Harm of Non-Combatants as a Strategy in War. *Paper Presented at the 105th Annual Meeting of the American Political Science Association*. Philadelphia, Pennsylvania, 2003, pp. 1-38.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan M. How the weak win wars: a theory of asymmetric conflict. *New York: Cambridge University Press*, 2005, xv, 250 p. ISBN 05-215-4869-1.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. Self-Inflicted Wounds: Evaluating the costs of barbarism as a coercive strategy in war. *Conference Papers -- International Studies Association* [online]. August 24, 2005;1-20. Available from: Political Science Complete, Ipswich, MA. [cit. 2015-11-15].

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. Unconventional Deterrence: How the Weak Deter the Strong. *Conference Papers -- International Studies Association* [online]. 2009, pp. 1-33.

ARREGUÍN-TOFT, Ivan. Contemporary Asymmetric Conflict Theory in Historical Perspective. *Terrorism* [online]. 2012, 2015-11-15, 24(4): 635-657 [cit. 2015-11-15]. DOI: 10.1080/09546553.2012.700624.

BERENICE, Carol A. Peace Research: The Cult of Power. *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 16, No. 4, Peace Research in Transition: A Symposium (Dec., 1972), pp. 585-616.

BOERA, Michael R. a Paul R. BIRCH. Rebuilding Afghanistan's National Security Forces: Fighting Asymmetry with Symmetry. *Military Review* [online]. 2011, vol. 91, issue 2, s. 23-30.

BOHLEN, Avis, Simon CHESTERMAN, Linda ROBINSON, et al. Book reviews. *Survival (00396338)* [online]. 2006, **48**(1), 207-223 [cit. 2016-03-26]. DOI: 10.1080/00396330600594413. ISSN 00396338. BRANDT, Anthony. Afghanistan Fiasco. *Military History* [online]. 2014, **30** (5), 44-53. [cit. 2016-03-05]. ISSN 08897328.

BUENDIA, R.G. The state-Moro armed conflict in the Philippines Unresolved national question or question of governance?. 2005. *Asian Journal Of Political Science*, 13, 1, pp. 109-138.

CASSIDY, Robert M. Why Great Powers fight small wars badly. *Military Review*. 2000 September – October, pp. 41-53.

COHEN, H.J. Rwanda: Fifty Years of Ethnic Conflict on Steroids. *American Foreign Policy Interests*. 2012. 34, 2, pp. 86-92.

Congo: "Disappearance" / fear of extrajudicial execution. Amnesty International. 7 July 1999, Index number: AFR 22/008/1999. [online] Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/documents/afr22/008/1999/en/>. [cit. 2016-03-11]

COOLEY, A. & MITCHELL, L. Abkhazia on Three Wheels. 2010. *World Policy Journal*, 27, 2, pp. 73-81.

COOLEY, A. & MITCHELL, L. Engagement without Recognition: A New Strategy toward Abkhazia and Eurasia's Unrecognized States. 2010. *Washington Quarterly*, 33, 4, pp. 59-73.

COUSIN, Tracey L. Eritrean and Ethiopian Civil War. ICE Case Studies. Dostupné z: <http://www1.american.edu/ted/ice/eritrea.htm> [cit.2016-03-05].

DOMINGUES, P. A Database on the Mozambican Civil War. 2009. *Peace Economics, Peace Science, & Public Policy*, vol. 17, no. 1, pp. 1-30.

FINCH, Raymond C., III. Why the Russian Military Failed in Chechnya. *Foreign Military Studies Office*, Fort Leavenworth, KS 1996 [online] Dostupné z: <http://fmso.leavenworth.army.mil/documents/yrusfail/yrusfail.htm> [cit. 2016-03-26].

FRIEDMAN, Gil. Rational Counterterrorism Strategy in Asymmetric Protracted Conflicts and Its Discontents: The Israeli-Palestinian Case. *Conference Papers - International Studies Association* [online]. 2006, s. 1-34.

GALTUNG, Johan, 1976. "Two Concepts of Defense," in *Peace, War, and Defense: Essays in Peace Research*, vol. II. Oslo: International Peace Research Institute, pp. 328—340.

HISTORY' 2007, *Background Notes On Countries Of The World: Republic Of Congo*, pp. 2-4.

CHEW, E. How Big Powers Fight Small Wars: Contending Traditions of Asymmetry in the British and American Ways of War. *Armed Forces & Society* [online]. 2013-12-19, vol. 40, issue 1, s. 17-48.

JENSEN, M.A. A Strategy for Success: How the Weak Defeat the Strong. *International Studies Review*. 2006. 8, 4, pp. 653-655.

KASS, Lani a J. Phillip JACK. Combating Asymmetric Threats: The Interplay of Offense and Defense. *Orbis* [online]. 2014, vol. 58, issue 2, s. 248-265.

Kosovo Force: Shaping the Change. *NATO*. Dostupné z: <http://www.shape.nato.int/kfor>. [cit. 2016-03-19].

KOLSTØ, P.; PAUKOVIC, D. The Short and Brutish Life of Republika Srpska Krajina: Failure of a De Facto State. *Ethnopolitics*. 2014. 13, 4, pp. 309-327.

LEMKE, D. How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. *Review Of Politics*. 2007. 69, 2, pp. 324-326.

LENGEL, Edward. Taming Chechnya. *Military History* [online]. 2014, **31**(4), 34-44 [cit. 2016-03-26]. ISSN 08897328. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=97507008&scope=site>

LUNSTRUM, E. Terror, Territory, and Deterritorialization: Landscapes of Terror and the Unmaking of State Power in the Mozambican "Civil" War. 2009. *Annals Of The Association Of American Geographers*, 99, 5, pp. 884-892.

MACK, Andrew. Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict. *World Politics*, 27, 1975, pp 175-200.

MARSHALL, Monty. The Measurement of Democracy and the Means of History. *Society* [online]. 2011, 48(1), 24-35 [cit. 2016-03-19].

MEARSHEIMER, John J. Conventional deterrence. *Ithaca: Cornell University Press*, 1983, 296 p. ISBN 08-014-1569-1.

MEROM, Gil, 2003. How Democracies Lose Small Wars: State, Society, and the Failures of France in Algeria, Israel in Lebanon, and the United States in Vietnam. New York: Cambridge University Press.

PANGALANGAN, Raul C. Religion and the Secular State: National Report for the Philippines. International Center for Law and Religion Studies. Brigham Young University 2010. pp. 559-571.

PEACE, R. Winning Hearts and Minds: The Debate Over U.S. Intervention in Nicaragua in the 1980s. 2010. *Peace & Change*, 35, 1, pp. 1-38.

Philippines Defence & Security Report Q2 2009. *Philippines Defence & Security Report*, pp. 1-49.

SECRIERU, S. The Transnistrian conflict – new opportunities and old obstacles for trust building (2009–2010). 2011. *Journal Of Southeast European & Black Sea Studies*, 11, 3, pp. 241-263.

RINGEN, Stein. The Measurement of Democracy: Towards a New Paradigm. *Society*, 2011. 48, 1, pp. 12-16.

RINGSMOSE, Jens. When Great Powers Lose Small Wars. *Global Society*. 2008. 22:3, 411-41.

ROUHANA, Nadim N. a Susan T. FISKE. Perception of Power, Threat, and Conflict Intensity in Asymmetric Intergroup Conflict. *Journal of Conflict Resolution* [online]. 1995, vol. 39, issue 1, s. 49-81.

SHAOHUA, Yang. How Can Weak Powers Win? *Chinese Journal of International Politics* [online]. 2009, 2(3), 335-371 [cit. 2016-04-17]. SOBEL, R. Contra aid fundamentals: Exploring the intricacies and the issues. 1995. *Political Science Quarterly (Academy Of Political Science)*, 110, 2, p. 287.

STANGE, Gunar; Patock, ROMAN. From Rebels to Rulers and Legislators: The Political Transformation of the Free Aceh Movement (GAM) in Indonesia, in: *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 29, 1, 95-120.

STEELE, Jonathan. A tale of two retreats: Afghan transition in historical perspective. *Central Asian Survey* [online]. 2013, 32(3), 306-317 [cit. 2016-03-05].

SULLIVAN, Patricia L.. War Aims and War Outcomes: Why Powerful States Lose Limited Wars. *The Journal of Conflict Resolution* 51.3 (2007): 496–524.

Trans-Dniester Profile. BBC. Monday, 26 December 2011. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3641826.stm. [cit. 2016-03-09].

UCHEHARA, K.E. Understanding African Relationships: The Case of Eritrean-Ethiopian Border Dispute. *International Journal Of Social Inquiry*. 2014. 7, 1, pp. 1-16.

VALIS, N. Fear and Torment in El Salvador. 2007. *Massachusetts Review*, 48, 1, pp. 117-131.

VIGH, H. Conflictual Motion and Political Inertia: On Rebellions and Revolutions in Bissau and Beyond. 2009. *African Studies Review*, 52, 2, pp. 143-164.

Vojenská strategie. 1. vyd. *Praha: Ministerstvo obrany ČR - Prezentační a informační centrum MO*. 2008, 343 s. ISBN 978-80-7278-475-2.

Waging War to Keep the Peace: The ECOMOG Intervention and Human Rights. *HRW Reports*. June 1993 Volume 5, Issue No. 6. Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1993/>.

WAISOVÁ, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 174 s. ISBN 80-868-9833-4.

WALLENSTEEN, Peter. *Understanding conflict resolution: war, peace, and the global system*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications, 2002.

WILLS, A. Complications of Collective Memory in Peru. 2015 *JUIS: Journal Of Undergraduate International Studies*, 18, pp. 77-90.

Primární zdroje (databáze):

Freedom in the World 2016. *Freedom house*. FIW 2016 Data. [online] Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2016>. [cit. 2016-19-03].

GLEDITSCH, Kristian Skrede; CUNNINGHAM, David; SALEHYAN, Idean. Non-State Actor Data: Version 3.4. *Uppsala Conflict Data Program (UCDP) Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University*. 2013.

Human Rights Watch World Report 1989 - 2002. Human Rights Watch. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/previous-world-reports/>. [cit. 2016-03-06].
Methodology: Freedom in the World 2016. *Freedom house* [online]. Dostupný z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world-2016/methodology>. [cit. 2016-19-03].

PETTERSSON, Therése; Peter WALLENSTEEN. Armed Conflicts, 1946-2014. *Journal of Peace Research*. 2015 52(4). UCDP/PRIO Armed Conflict Dataset Codebook, Version 4-2015. Uppsala Conflict Data Program (UCDP). www.ucdp.uu.se, Uppsala University.

SARKEES, Meredith Reid and Frank WAYMAN (2010). Resort to War: 1816 - 2007. *Washington DC: CQ Press*. Version 4.0.

- a) Codebook for the Inter-State Wars v.4.0.
- b) Codebook for the Intra-State Wars v.4.1.

- c) Codebook for the Extra-State Wars v.4.0.
- d) Codebook for the Non-State Wars v.4.0.

SARKEES, Meredith. The COW Typology of War: Defining and Categorizing Wars. Version 4 of the Data. Correlates of War. 2010.

SINGER, J. David, Stuart BREMER, and John STUCKEY. (1972). "Capability Distribution, Uncertainty, and Major Power War, 1820-1965." in Bruce Russett (ed) Peace, War, and Numbers. *Beverly Hills*: Sage, 19-48. Version 4.0.

The World Fact Book. CIA. Dostupné z:
<http://esa.un.org/unpd/wpp/DataQuery/>.

UCDP Actor Dataset Codebook Version 2.2 – 2015. *Uppsala Conflict Data Program (UCDP) Department of Peace and Conflict Research, Uppsala University.*

UCDP Actor Dataset 2.2-2015, *Uppsala Conflict Data Program*,
www.ucdp.uu.se, Uppsala University.

UN World Population Prospects: The 2015 Revision. UN. Dostupné z:
<http://esa.un.org/unpd/wpp/DataQuery/>.

Přílohy

Příloha č. 1

- a) Výsledný seznam 41 konfliktů, kde poměr sil odpovídal požadované hodnotě alespoň 5:1

Číslo	Název konfliktu	Trvání konfliktu	Silnější aktér	Slabší aktér
1	Filipíny - NPA	1972-1992	Filipíny	NPA
2	Salvádor	1979-1992	Salvádor	FMLN a další gerilové skupiny
3	Sovětská válka v Afghánistánu	1980-1989	SSSR, Afghánistán	Mudžahedínové
4	Eritrejská válka v Tigray	1982-1991	Etiopie	Tigray & Eritrea
5	Peru - Světlá stezka	1982-1992	Peru	Světlá stezka & TARM
6	Válka proti Contras	1982-1990	Nikaragua	Contras
7	Druhá súdánská válka	1983-1991	Súdán	SPLA-Garang frakce
8	Válka v Mosambiku	1985-1992	Mosambik, Tanzanie	Zimbabwe, Renamo
9	První válka Srí Lanka-Tamilové	1987-1990	Srí Lanka	Tamilové - Tamilští tygové (LTTE)
10	Pátá libanonská válka	1989-1990	Sýrie, milice	Libanon
11	První válka v Aceh	1989-1991	Indonésie	GAM
12	Válka v Zálivu	1990-1991	Kuvajt, Spojené státy americké, Kanada, Spojené království, Itálie, Maroko, Egypt, Omán, Francie, Spojené arabské emiráty, Katar, Saúdská Arábie, Sýrie	Irák
13	První válka PKK v Iráku	1991-1992	Turecko	PKK
14	Šiité a Kurdové	1991-1991	Irák	Šiité a Kurdové
15	Chorvatská nezávislost	1991-1992	Jugoslávie/Srbsko	Chorvatsko
16	Druhá turecko-kurdská válka	1991-1999	Turecko	Kurdové, PKK
17	Nezávislost Podněstří	1991-1992	Moldávie	Podněstří
18	Druhá válka v Somálsku	1992-1995	Nigérie, Somálsko, Pákistán	Aideed frakce
19	Alžírská Islámská Fronta	1992-1999	Alžírsko	Islámská Fronta
20	Bosensko-srbské povstání	1992-1994	Bosna, Spojené státy americké, Chorvatsko	Bosenští Srbové, Chorvatsko
21	Druhá válka v Libérii	1992-1995	Libérie, Nigérie	NPFL & ULIMO
22	Válka v Tádžikistánu	1993-1997	Rusko, Tádžikistán	Spojená tádžická opozice

23	Druhá občanská válka v Kambodži	1993-1997	Kambodža	Rudí Khmérové
24	Povstání v Abcházii	1993-1994	Gruzie	Abcházie
25	Secese Jižního Jemenu	1994-1994	Jemen	Jižní Jemen
26	První čečenská válka	1994-1996	Rusko	Čečensko
27	Chorvatsko-Krajinská válka	1995-1995	Chorvatsko	Srbská Krajina
28	Šestá irácko-kurdská	1996-1996	Irák	PUK
29	Druhá válka PKK v Iráku	1997-1997	Turecko	PKK v Iráku
30	První konžská válka (Brazzaville)	1997-1997	Angola, FDU	Kongo
31	Spor o hranici Badme	1998-2000	Etiopie	Eritrea
32	Druhá válka v Sierra Leone	1998-1999	Frakce Kabbah, Ghana, Nigérie, Guinea, Spojené království	Sierra Leone
33	Povstání v Guinea-Bissau	1998-1998	Guinea, Guinea-Bissau, Senegal	Mané Junta
34	Druhá konžská válka (Brazzaville)	1998-1999	Kongo (Brazzaville)	Milice Ninjas and Cocoye
35	Válka v Kosovu	1999-1999	Turecko, Itálie, Spojené království, Spojené státy americké, Nizozemí, Francie, Německo	Jugoslávie
36	Kargilská válka	1999-1999	Indie	Pákistán
37	Druhá válka v Acehu	1999-2002	Indonésie	GAM
38	Osvobození regionu Oromo	1999-1999	Etiopie	Fronta za nezávislost Oromo
39	Druhá čečenská válka	1999-2003	Rusko	Čečensko
40	Intifáda Al-Aksá	2000-2003	Izrael	Palestinci
41	Druhá válka Filipíny-Moro	2000-2001	Filipíny	MILF

b) Seznam literatury užitě při výzkumu

Databáze

Primární data byla získána z výše zmíněných databází, zejména tedy COW a UCDP. Dalšími použitými databázemi byly UN World Population Prospects, CIA World Factbook a Freedom in the World Report. Pokud nebyly informace uvedené v databázích kompletní či dostatečné, použila jsem další zdroje viz níže.

Další prameny (přiřazeny ke konkrétnímu konfliktu dle čísla)

1: Human Rights Watch World Report 1992. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupný z: <https://www.hrw.org/reports/1992/WR92>. [cit. 2016-03-06].

Philippines Defence & Security Report Q2 2009. *Philippines Defence & Security Report*, pp. 1-49.

2: VALIS, N. Fear and Torment in El Salvador. 2007. *Massachusetts Review*, 48, 1, pp. 117-131.

3: BRANDT, ANTHONY. AFGHANISTAN FIASCO. *Military History* [online]. 2014, **30**(5), 44-53 [cit. 2016-03-05]. ISSN 08897328.

STEELE, Jonathan. A tale of two retreats: Afghan transition in historical perspective. *Central Asian Survey* [online]. 2013, **32**(3), 306-317 [cit. 2016-03-05].

4: COUSIN, Tracey L. Eritrean and Ethiopian Civil War. *ICE Case Studies*.
Dostupné z: <http://www1.american.edu/ted/ice/eritrea.htm> [cit.2016-03-05].

5: 2014 Country Reports on Terrorism. *U.S. Department of State*. 2014. [online]
Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2014/index.htm> [cit.2016-03-21].

WILLS, A. Complications of Collective Memory in Peru. 2015 *JUIS: Journal Of Undergraduate International Studies*, 18, pp. 77-90.

6: Human Rights Watch World Report 1990. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1990/WR90>. [cit. 2016-03-06].

Human Rights Watch World Report 1992. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupný z: <https://www.hrw.org/reports/1992/WR92>. [cit. 2016-03-06].

SOBEL, R. Contra aid fundamentals: Exploring the intricacies and the issues. 1995. *Political Science Quarterly (Academy Of Political Science)*, 110, 2, p. 287.

PEACE, R. Winning Hearts and Minds: The Debate Over U.S. Intervention in Nicaragua in the 1980s. 2010. *Peace & Change*, 35, 1, pp. 1-38.

7: Human Rights Watch World Report 1989. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupný z: <https://www.hrw.org/reports/1989/WR89/>. [cit. 2016-03-06].

8: LUNSTRUM, E. Terror, Territory, and Deterritorialization: Landscapes of Terror and the Unmaking of State Power in the Mozambican “Civil” War. 2009. *Annals Of The Association Of American Geographers*, 99, 5, pp. 884-892.

DOMINGUES, P. A Database on the Mozambican Civil War. 2009. *Peace Economics, Peace Science, & Public Policy*, vol. 17, no. 1, pp. 1-30.

10: Human Rights Watch World Report 1990. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/reports/1990/WR90>. [cit. 2016-03-06].

11: ACUTO, Michele. Talking Groups Out of War: Aggregating and Disaggregating Strategies toward Secessionist Groups. *Peace* [online]. 2012, **37**(1), 122-150 [cit. 2016-03-06].

Human Rights Watch World Report 1990. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1990/WR90>. [cit. 2016-03-06].

STANGE, Gunar; Patock, ROMAN. From Rebels to Rulers and Legislators: The Political Transformation of the Free Aceh Movement (GAM) in Indonesia, in: *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 29, 1, 95-120.

12: ARREGUÍN-TOFT, Ivan M. How the weak win wars: a theory of asymmetric conflict. *New York: Cambridge University Press*, 2005, xv, 250 p. ISBN 05-215-4869-1.

13: Human Rights Watch World Report 1992. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/reports/1992/WR92>. [cit. 2016-03-06].

17: SECRIERU, S. The Transnistrian conflict – new opportunities and old obstacles for trust building (2009–2010). 2011. *Journal Of Southeast European & Black Sea Studies*, 11, 3, pp. 241-263.

Trans-Dniester Profile. *BBC*. Monday, 26 December 2011. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/country_profiles/3641826.stm. [cit. 2016-03-09].

18: Human Rights Watch World Report 1994. *Human Rights Watch*. [online] Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1994/WR94/>. [cit. 2016-03-06].

19: Human Rights Watch World Report 1999. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/worldreport99/>. [cit. 2016-03-09].

20: Human Rights Watch World Report 1994. *Human Rights Watch*. [online] Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1994/WR94/>. [cit. 2016-03-06].

21: Human Rights Watch World Report 1995. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/reports/1995/WR95/>. [cit. 2016-03-09].

22: Human Rights Watch World Report 1997. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1997/WR97/>. [cit. 2016-03-06].

23: Human Rights Watch World Report 1997. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1997/WR97/>. [cit. 2016-03-06].

24: COOLEY, A. & MITCHELL, L. Engagement without Recognition: A New Strategy toward Abkhazia and Eurasia's Unrecognized States. 2010. *Washington Quarterly*, 33, 4, pp. 59-73.

COOLEY, A. & MITCHELL, L. Abkhazia on Three Wheels. 2010. *World Policy Journal*, 27, 2, pp. 73-81.

27: Human Rights Watch World Report 1996. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1996/WR96/>. [cit. 2016-03-06].

28: Human Rights Watch World Report 1996. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1996/WR96/>. [cit. 2016-03-06].

Human Rights Watch World Report 1997. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1997/WR97/>. [cit. 2016-03-06].

30: Human Rights Watch World Report 1997. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupné z: <https://www.hrw.org/reports/1997/WR97/>. [cit. 2016-03-06].

31: Human Rights Watch World Report 1999. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/worldreport99/>. [cit. 2016-03-09].

UCHEHARA, K.E. Understanding African Relationships: The Case of Eritrean-Ethiopian Border Dispute. 2014. *International Journal Of Social Inquiry*, 7, 1, pp. 1-16.

32: Human Rights Watch World Report 2001. *Human Rights Watch*. [online]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/legacy/wr2k1/>. [cit. 2016-03-06].

33: VIGH, H. Conflictual Motion and Political Inertia: On Rebellions and Revolutions in Bissau and Beyond. 2009. *African Studies Review*, 52, 2, pp. 143-164.

34: HISTORY' 2007, *Background Notes On Countries Of The World: Republic Of Congo*, pp. 2-4.

Congo: "Disappearance" / fear of extrajudicial execution. *Amnesty International*. 7 July 1999, Index number: AFR 22/008/1999. [online] Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/documents/afr22/008/1999/en/>. [cit. 2016-03-11]

35: Human Rights Watch World Report 2000. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/wr2k/>. [cit. 2016-03-09].

36: Human Rights Watch World Report 2000. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/wr2k/>. [cit. 2016-03-09].

37: Human Rights Watch World Report 2002. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/wr2k2/>. [cit. 2016-03-09].

38: Human Rights Watch World Report 2000. *Human Rights Watch*. [online] Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/wr2k/>. [cit. 2016-03-09].

39: Human Rights Watch World Report 2002. *Human Rights Watch*. [online]
Dostupný z: <https://www.hrw.org/legacy/wr2k2/>. [cit. 2016-03-09].

41: PANGALANGAN, Raul C. Religion and the Secular State: National Report for the Philippines. *International Center for Law and Religion Studies*. Brigham Young University 2010. pp. 559-571.

BUENDIA, R.G. The state-Moro armed conflict in the Philippines Unresolved national question or question of governance?. 2005. *Asian Journal Of Political Science*, 13, 1, pp. 109-138.

Příloha č. 2

Seznam konfliktů s přiřazenými hodnotami interakce, předmětu sporu, výsledku a iniciátora

Číslo	Název konfliktu	Typ konfliktu	Interakce	Předmět sporu	Výsledek	Iniciátor
1	Filipíny - NPA	vnitrostátní	stejná	vláda	prohra	slabší
2	Salvádor	vnitrostátní	stejná	vláda	prohra	slabší
3	Sovětská válka v Afghánistánu	mimostátní	stejná	vláda	prohra	silnější
4	Eritrejská válka v Tigray	vnitrostátní	rozdílná	území	prohra	slabší
5	Peru - Světlá stezka	vnitrostátní	rozdílná	vláda	vítězství	slabší
6	Válka proti Contras	vnitrostátní	rozdílná	vláda	prohra	slabší
7	Druhá súdánská válka	vnitrostátní	stejná	vláda	prohra	slabší
8	Válka v Mosambiku	vnitrostátní	rozdílná	vláda	vítězství	slabší
9	První válka Srí Lanka-Tamilové	vnitrostátní	stejná	území	prohra	slabší
10	Pátá libanonská válka	vnitrostátní	stejná	vláda	vítězství	slabší
11	První válka v Aceh	vnitrostátní	stejná	území	vítězství	slabší
12	Válka v Zálivu	mezistátní	stejná	vláda	vítězství	silnější
13	První válka PKK v Iráku	mimostátní	stejná	území	prohra	silnější
14	Šiité a Kurdové	vnitrostátní	stejná	vláda	vítězství	slabší

15	Chorvatská nezávislost	vnitrostátní	stejná	území	prohra	silnější
16	Druhá turecko-kurdská válka	vnitrostátní	stejná	území	prohra	slabší
17	Nezávislost Podněstří	vnitrostátní	stejná	území	prohra	slabší
18	Druhá válka v Somálsku	vnitrostátní	rozdílná	vláda	prohra	slabší
19	Alžírská Islámská Fronta	vnitrostátní	stejná	vláda	prohra	silnější
20	Bosensko-srbské povstání	vnitrostátní	stejná	území	vítězství	slabší
21	Druhá válka v Libérii	vnitrostátní	stejná	vláda	prohra	slabší
22	Válka v Tádžikistánu	vnitrostátní	rozdílná	vláda	prohra	slabší
23	Druhá občanská válka v Kambodži	vnitrostátní	stejná	vláda	vítězství	slabší
24	Povstání v Abcházii	vnitrostátní	rozdílná	území	prohra	silnější
25	Secese Jižního Jemenu	vnitrostátní	stejná	území	vítězství	slabší
26	První čečenská	vnitrostátní	stejná	území	prohra	slabší
27	Chorvatsko-Krajinská válka	vnitrostátní	stejná	území	vítězství	slabší
28	Šestá irácko-kurdská	vnitrostátní	stejná	území	prohra	slabší
29	Druhá válka PKK v Iráku	mimostátní	stejná	území	prohra	silnější
30	První konžská válka (Brazaville)	vnitrostátní	stejná	vláda	vítězství	silnější
31	Spor o hranici Badme	mezistátní	stejná	území	prohra	slabší
32	Druhá válka v Sierra Leone	vnitrostátní	stejná	vláda	vítězství	silnější
33	Povstání v Guinea-Bissau	vnitrostátní	stejná	vláda	prohra	slabší
34	Druhá konžská válka (Brazaville)	vnitrostátní	stejná	vláda	vítězství	slabší
35	Válka v Kosovu	mezistátní	stejná	území	vítězství	slabší
36	Kargilská válka	mezistátní	stejná	území	vítězství	slabší
37	Druhá válka v Acehu	vnitrostátní	stejná	území	prohra	slabší
38	Osvobození regionu Oromo	vnitrostátní	rozdílná	území	vítězství	slabší
39	Druhá čečenská válka	vnitrostátní	stejná	území	vítězství	slabší
40	Intifáda Al-Aksá	mimostátní	rozdílná	území	vítězství	slabší
41	Druhá válka Filipíny-Moro	vnitrostátní	rozdílná	území	prohra	silnější